

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 23. XI aastakäik

1. detsembril 1936

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus ja talitus:		Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20		1/1 lhk. . .	kr. 30.00
Poolaastas . .	” 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:		1/2 ” . . .	” 16.50
Välismaale . .	” 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.		1/4 ” . . .	” 10.00
Poolaastas . .	” 3.00			Kaanekülgedel—kokkuleppel	

SISU: Riiklikust interventsionismist. Haiguskindlustuse seadus. Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu Kaubandus-tööstuskodas arutusel. Kodujäneste kasvatamise küsimus Eestis. Majaadusellu puutuvad seadusi ja määrusi. Äride register. Abieluvaranduse lahutamise lepinguid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Toiduaineteturg. Välsbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

Moodsa äri sisustuses valitseb
klaas ja metall

Kui Te soovite uuendada oma äri sisustust või
vaateaknaid, **Teil** tarvitseb vaid telefoneerida
või kirjutada

A/S. FRANKONIALE.

Teile tuleb kohale vilunud rakenduskunstnik,
sisustustehnik või arhitekt, kellega võite nõu
pidada.

A/S. FRANKONIAL,

suurimal klaasi eriäriil Eestis,
on eritöökojad klaasi töötlemiseks ja klaas-
metall-puu-ehitusteks.

Peakontor: Pärnu m. 29, Tallinn, tel. 463-36 ja 469-07
Peeglitööstus: Rava t. 38, „ „ 303-97
Mehaanika-töökoda: Hobuse t. 12, „ „ 439-31
Kauplus: Pärnu m. 41, Tallinn, „ „ 463-37

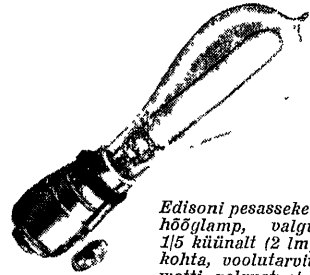
Kaks pöördepunkti kunstliku valguse arengus

Kumbki uue valgustusajastu algus!

1879

Edison

LEIUTAB JA ARENDAB SÖENIIT-
HÕÖGLAMBI



*Edisoni pesasseeretatav
hõõglamp, valgusvool
115 küünalt (2 lm) wati
kohta, voolutarvitus 80
watti, valgustustugevus
16 küünalt (160 lm).*

1936

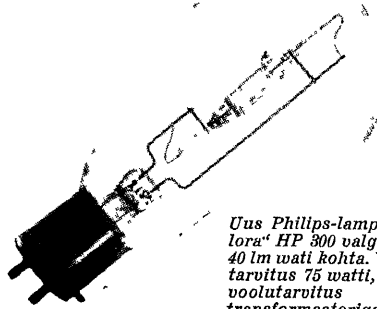
Philips

LEIUTAB JA ARENDAB UUE ÜLI-
KÕRGSURVE ELAVHÖBELAMBI

1879 ja 1936 . . . kaks pöördepunkti elektri-
lampide ajaloos.

1879 leiutas Edison esimese elektrilambi, nimelt
lambi, milles asus elektrivooluga hõõgavaks
kuumendatav sõeniit.

1936, pool aastasada hiljem, esitab Philips uue
omapärase, väliselt hariliku hõõglambi sarnase
valgusallika, milles valgustekitajaks ei ole hõõg-
niit, vaid väike elavhõbe-aurutamise toruke kvart-
sist. Elektrilise ülikõrgsurvega aurutamisel saa-
vutatakse kolm korda suurem valgustugevus kui
see on harilikul 75-watilisel hõõglambil. Philips
lamp „Philora“ HP on otstarbekohane väljakute,
uulitsate ja tööstusruumide valgustamiseks, samuti
(koos harilike hõõglampidega) kontoriruumide,
vaateakende, äriruumide j. n. e. valgustamiseks.



*Uus Philips-lamp „Phi-
lora“ HP 300 valgusvool
40 lm wati kohta. Voolu-
tarvitus 75 watti, kogu-
voolutarvitus (ühes
transformaatoriga) 90
watti, valgusvool 3000 lm.*

**Kahekordne eluiga, seni saavutamata valguskasu-
tus, valgustugevus võrdne 200-wati hõõglambile**

Lähemaid andmeid ja kalkulatsioone annab

A./S. EESTI PHILIPS,

Tallinn, Lai 1.

Riiklikust interventsionismist.

Küsimus, kuidas ja mil määral on riik õigustatud või kohustatud vahele segama eramajandusesse, on niisama vana kui poliitilise ökonomia õpetusedki. Aegade jooksul on aga selles küsimuses asunud õige mitmesugustele seisukohtadele. Läänud sajandil oli üldiselt aktsepteeritud doktriin, et täielise vabaduse jätmine eramajandusele (n.-n. majanduslik liberalism) on ainukeseks eelduseks edukale majanduslikule tegevusele. Sajandi lõpul ja suures ulatuses tänapäeval on see printsiip revideerimisele võetud.

Majanduspoliitika juhtimisel põrkame nüüd üha sagedamini kokku probleemiga, kas ühel või teisel puhul tuleks rakendada riiklikul vahelesegamisel (interventsionismil) põhjenevaid korraldusi või käia liberastlikku rada. Nendes vaidlustes näeme paraku sageli üksteisest möödarääkimisi ja arusaamatusi ühe või teise suuna olemuses ja tunnusesis.

Alljärgnevalt püüame anda, toetudes prof. Röpke töödele, lühidates piirides ülevaadet riigi interventsionismi loomusest ja ta avaldustest ühes lühikese hinnanguga.

I.

Riigi interventsionismi mõiste.

Kuni tänapäevani ei ole suudetud välja töötada ilmtingimatut riigi interventsionismi piiritletu. Seepärast tuleb definitsiooni otsimisel piirduda teadusliku otstarbekohasuse printsiibiga. Arvesse võtmata n.-n. anarhistlikke vaatepunkte peab enne kõike konstateerima, et mitte iga majanduselu reguleerimine riigi poolt ei moodusta interventsiooni. Riik tarvitab oma ülesannete täitmisele rahalisi ressursse. Seepärast oleks vääri riigi finantspoliitilisi algatusi nimetada interventsiooniks. Sellekohaselt tuleks riigi interventsionismiks nimetada **kõiki neid majanduspoliitilisi samme, mis püüavad rahvamajanduses produktsiooni ja distributsiooni muuta, ilma et produktsiooni abinõusid eraomandusest kõrvaldataks.** Viimasel juhul oleks tege- mist sotsialismiga.

Kõik riiklikud korraldused, mis sellesse piiritelusse mahuvad, tuleks kvalifitseerida interventsioonideks. Sellega oleks riigi interventsionism teatud mõttes poolik abinõu ning loodud kapitalistliku korra kritiseerijate rahulduseks, ilma et kapitalistlikku korda printsiibis ära muudetaks. Kõik teised riiklikud korraldused, olgu nad kuitahes kaugele ulatuvad, ei moodusta riiklikku interventsionismi niikaua, kui nende kaudu pakkumise ja nõudmise vahakordi otse-

selt ei mõjutata. Ühe konkreetse ettevõtte riigistamine ei moodustaks sellega veel interventsiooni — tingimusel, kui sellega ei moonduks hindade kujunemine, juhtimise korraldus jne. See asjaolu näitab selgesti, et interventsionismi mõiste on võrdlemisi ebamäärane. Et küsimusest selget ülevaadet saada, tuleks asuda interventsiooni mõiste süstematiseerimisele.

Selles küsimuses valitseb kaks teed: esiteks, süstematiseerimine vahelesegamise sügavuse järgi; teiseks, süstematiseerimine konkreetsete avaldusvormide kohaselt. Edaspidisel käsitlusel valime teise võimaluse. Sel teel on see paremus, et ta käsitleb üksikuid vahelesegamise vorme eraldi, mis on eriti vajaline üldmõiste kujundamise raskuse tõttu.

II.

Interventsionismi põhimõtteline hinnang.

Interventsionismi kriitika juures tuleb aluseks võtta interventsionistide sihid ja lootused, mis on üles seatud üksiku korralduse puhul. Püüame tähele panna, mil määral need lootused on täitunud.

Sel puhul peame konstateerima, et need lootused on jäänud tagajärjetuiks. Kui interventsionistlik akt ongi annud otseseid tulemusi, siis kutsub ta paratamatult kaasa sekundaarseid mõjusid, mis lähema sihi saavutamise paremused täiesti annulleerib.

Kui riik seab üles laenuvõetava minimaalintressimäära, otsib vaba kapital teid, mis riigi kontrollile ei allu. Ametlik protsendi määr jääb püsima paberile. Tegelikuses lööb läbi intressimäär, mis vastab pakkumise-nõudmise vahekorrale. Eeldame aga ebatõenäolist, et reguleeritud intressimäär lööb tegelikult läbi. Selle tagajärjel kujuneks olukord absurdseks. Suureneks erakordselt kapitali nõudmine. Pakkumise ja nõudmise vahakord muutuks ebanormaalseks. Olukord peab kuidagi lähenema. Selleks on kolm võimalust. Esiteks, kitsendused kaotatakse uuesti seaduseandlikul teel. Teiseks, määratu suur nõudmine lämmatab interventsiooni tormilise jõuga. Kolmas pääsetee: riik ratsioneerib käsituses oleva krediidi hulga. Nüüd puudub riigil aga igasugune mõõdupuu selleks, et krediidi hulka õiglaselt jagada — ülesanne, mis kuulub vabale intressimäärale.

Kuidas suudabki riik lahendada küsimuse, missugune ettevõtte vajab enam krediiti, kas näiteks põllutööriistade või valmisriiete tööstus?

Vabal kapitaliturul laheneb küsimus automaatselt. Ülemäärane krediit tarvitane tunneb seda äri tulemustest. Vabalt kujunev intressimäär on sellega regulaator, mis jaotab vaba kapitali kõige otstarbekohasemalt. Kui aga riik püüab selle regulaatoriga ülemäärane manipuleerida, kujunevad selle tagajärjel paratamatud väärinvesteeringud.

Riigi poolt hindade järelevalve on igal pool lõppenud tulemusteta — ka meie omadel kogemustel.

Veel näide: kui üles seada minimaalpalgad, väheneb nõudmine tööjõu järele. Selle tulemuseks on tööpuudus.

Püüab riik väliskapitali eemale hoida või kapitali väljavoolamist tõkestada, liigub see kõrvalisi kanaale mööda ja vormides, mis on kõige vähem soovitatavad.

Kui riik hakkab mõnd produktisiooniharu interventsionistlikul teel toetama, näiteks riiklike juuremaksudega, siis nendesamad juuremaksudega tõendatakse, et riigi produktiivsed jõud juhitakse aladesse, kus kapital toob kõige vähem tulu. Satub unustusse tõde, et abinõud, mis kuulatakse ühe majandusharu toetuseks, jäävad napiks teistes harudes. Sellega juhitakse loomulik progress teedele, mis otstarbekohasusele on risti vastupidised.

Enamalt jaolt ei saa riik piirduda ühe interventsionistliku korraldusega. Sellele järgnevad loomusunnil teised. Riik laskub koormatustesse, millest tagasipääs on üha enam raskendatud. Kõrgetele tollimääradele järgnevalt tõuseb elu sisemaises tööstuses. Liigsete investeeringute ärahoidmiseks tuleb tööstuste arvu reguleerida. Selle tagajärjel ei kujune hinnad normaalselt. Tuleb hakata hindu normeerima. Lõppeks ei jää riigil ometigi muud üle kui tollitariife alandada, millega on tõendatud interventsionismi tagajärjetus ta enese loomuses.

Kuid ka liberaalse kooli doktriinid ei eita mõnel juhul riiklikku vahelesegamist, n.-n. ratsionaalse interventsionismi näol.

Püüame anda sellest lühikese ülevaate.

Kõrgete tollimäärade sisseseadmine on õigustatud kahel juhul. Esiteks — kui mõni majandusharu on ajutistes raskustes; teiseks — kui soovitakse mõnele majandusharule anda võimalusi organiseerumiseks ja asutamiskustest ülesaamiseks. Paraku näeme tegelikkuses, et just siis, kui sisemaine tööstus on juba teatava seisukoha võitnud, suudab ta endale veel suurema tollikaitse välja kaubelda. Interventsionismi võib veel õigustada monopolide vastu võitlemisel. Jättes välja avalikke ülesandeid teeni-

vad ettevõtted (gaasi, vee ja elektri saamine) peame tunnistama, et monopolist saab suuremaid tulusid kui ettevõtte püsimiseks vajaline. Monopolistlik hind põhjustab sellega tarvituse vähenemist.

Samuti on juhtudega, kus piiramatute majandamine tulevikus ähvardab suurte kahjudega (näiteks metsamajandus). Siin kuuluvad riigile n.-n. konservatsiooni-poliitilised ülesanded. Kuid isegi sel alal, kus riigi otsene ülesanne on vahele segada, näeme eriti selgesti riikliku aparatuuri nõrkusi. Näidete saamiseks ei pruugi kaugele vaadata.

Riigi vahelesegamist võib veel õigustada mõnedel juhtudel, mis on tingitud liig teravast konkurentsist. Näiteks ülepaisutatud reklaam hävitab asjata rahvamajanduse reserve.

Ülaltoodud loetelu võiks veel illustreerida mõnesuguste vähemaulatuseliste näidetega.

Interventsionismi vormid.

Riigi (ja omavalitsuste) ettevõtlikkus.

See on tähtsaim ja vaieldavam interventsionismi vorm. Kuna riigi ettevõtlikkus paratamatult muudab majanduselu struktuuri, siis ei või kahtlust olla selle vahelesegamiseks nimetamisel.

Esiteks tulevad kõne alla tahtlikud muudatused majanduselus riikliku algatuse mõjul. Need esinevad kahel kujul: eramonopoli riiklikuks muutmisel või eramonopolile konkurendi asutamisel. Esimesel juhul räägivad kaasa suuremalt jaolt fiskaalpoliitilised motiivid. Kõrvalise tähtsusega ja palju harvem on tahtmine toota eramonopolist odavamini. Viimasel motiivil on riigi (või omavalitsuste) käes üldkasulikud ettevõtted (gaas, vesi, elekter). Ei oleks etteheidetav, kui seatud sihte selgesti meele peetaks. Praktikas aga näeme, et säärased ettevõtted sageli õilsatest sihtidest kõrvale kalduvad ja produktide valmistamisel fiskaalseid huve eriti teravalt silmas peavad. Sel puhul ei põhjusta mitte täiel määral üldhuvid asja monopolistlikku korraldust. Edasi võib riikliku ettevõtlikkuse motiiviks olla teede rajamine uutele fabrikaatidele, mille tootmisele erattevõtjad ei julge asuda. Vastava eratööstuse olemasolul ei saa säärase motiivi paika pidada.

Peale nende tahtlike muudatuste eramajanduses esinevad suuremal määral riikliku ettevõtlikkuse poolt ette nägemata muudatused.

Riikliku ettevõtlikkuse nõrk tase on niivõrd selge, et selle kohta siin eriti näiteid tuua oleks asjatu. Järgnevais artiklis püüame seda küsimust pikemalt käsitleda. Selle tõttu on avalik

ettevõtlikkus suuremalt osalt pidanud piirduma algatustega, kus ei ole raskusi saaduste reaalseerimisel. Nii ei ole postmarkide või vee müümiseks vaja „turgu sisse töötada“.

Riiklike ettevõtete nõrkusi on püütud vähendada nende aktsioneerimise teel, kusjuures aktsiate enamus jäetakse riigile. Sellega muudetakse ettevõtte küll paindlikumaks, kuid raske- neb riigi kontroll ja ettevõtte üldkasulik iseloom muutub õige küsitavaks.

Eriti suur nõrkus säärastel ettevõtetel avaldub selles, et kasude vähenemine või koguni kahjud ei ole sel puhul nii tunduval kui eraettevõtja juures. Halvemal juhul tasub riik need kahjud, olgugi et sisuliselt kannab need kulutused kodanik maksude näol. Ebaterve seisukord venitatakse sellega pikale ning selle resultaate saab tunda kogu rahvamajandus.

Rahuldav pilt riiklike ettevõtete juures saavutatakse sellega, et bilansi passiva-poleele pole suuremalt osalt vastu seatud väärtusi, vastukaaluks odavale krediidile. See vahe oma viimases konsekventsis kaetakse maksumaksjate poolt. Eriti ebasünnis on olukord, kui säärane ettevõtte omab veel maksukergendusi.

Viimasel ajal ilmneb peaaegu kõikides riikides tendents asutada riiklike ettevõtteid aladele, kus vaba konkurents juba on olemas. Selle põhjuseks võivad olla sõja tagajärjed, sotsialistlikud tendentsid ja lõppeks ametnike endi liig suur ja kontrollimata algatusvõime. Vaba konkurentsi sekka asutatud riikliku ettevõtte vastu on igal pool protesti tõstetud. Võib tähele panna ettevõtjate ühist rinnet riikliku konkurenti vastu, killustagu neid omavaheline võistlus kui tahes suurel määral. Kogemused näitavad, et riigil on liig suur ahvatlus oma valitsevat seisukohta kasutada selleks, et tasa teha nõrgemat käitise juhtimist erakonkurenti hävitamisega.

Igal juhul on ebaõiglane, kui riik kodanikelt maksude näol sissetulevat raha kasutab nende eneste tegevuse piiramiseks.

Hindade reguleerimine.

Hindade reguleerimise poliitika avaldusvormid esinevad järgmiselt: riik, ilma omandusõiguste või tootmisolude korraldamiseta, püüab hindade liikumist juhtida mõnes kindlas suunas, olgu see siis hindade stabiliseerimine, üles- või allapoole nihutamine. Arvesse võttes hindade tasapinna äärmist tähtsust majanduse reguleerijana saab selgeks, et see on kaugemaleulatuvaim riiklike vahelesegamisi.

Laiemalt sel alal on tuntud maksimaal-üürhindade ettekirjutused. Nende tulemused on en-

nast igal pool ühtviisi ebaeeldival kujul avaldanud. Ettekirjutuste olemasolul raugneb ehitustegevus. Regulaatiivide langusel tekib seda suurem elevus uute hoonete püstitamisel, millega ühekordselt tõmmatakse majanduselu ühte harnesse liig palju vabu ressursse. Et säärane laineline areng on äärmiselt kahjulik, ei vaja põhjendamist.

Eriti kaitstud ja monopolistlike tööstuste olemasolul loetakse hindade reguleerimist möödapääsmatuks. Selle tulemused ei ole aga kunagi nimetamisväärased olnud. Kuidas saabki riik iga üksiku produkti müügihindu jälgida? Unustatakse aga, et kõrges hindade tasemes on suuremalt osalt riik ise süüdi. Otstarbetu on arstida haiguse avaldusi, vaid tuleb tungida vea enese kallale, s. o. vähendada ülemäära kõrget kaitset — kaitsetolle.

Kuid tegelikkuses ei domineeri hindade alandamise tendents, kuni kaitsetollide poliitika on oma lõppolemuselt puhtal kujul hindade tõstmise abinõu. Kuidas sel korral majanduselu juhtimise põhialused üksteisele vastu töötavad, näeme kõige paremini sellest, et mitmes riigis on katseid tehtud kaitsetollide püsimisel teostada hindade alandamist. Riik kisub ühe käega seda maha, mida ta teisega ise on üles ehitanud.

Subventsioonid.

Subventsioonid esinevad äärmises mitmekesisuses, olgu produktsiooni preemiad, välja-veopreemiad, maksude ja veotariifide alandamised, eelistuskrediidid jne. Nad esinevad tööstuses, põllumajanduses, kaubanduses ja liikluses.

Mõnesugustel eeldustel õigustatakse subventsioone. Põllumajandussaaduste juures võib tähele panna, et ka väikesele tarvituse langusele järgneb ebamääraselt suur hindade langus. Produktsioonijõu säilitamiseks on sel puhul subventsioonid mõeldavad, kuid ainult tingimusel, et tegemist on ühe või teise toetatava majandusharu asutamise raskustega või ajutiste ebasoodsate tingimustega.

Juuremaksude poliitika on selle tõttu eriti hädaohtlik, et ta võimaldab liig kergesti favoritismi tekkimist.

Subventsioonide lubamisel tuleks täiesti selgusele jõuda, kas on olemas järgmised eeldused:

- 1) kas on olemas üks ülalnimetatud tingimustest;
- 2) kas ei ole võimalusi eraabiks või era krediidi kasutamiseks;

3) kas toetataval majandusharul on tõsist konkurentsivõimet ja kas tema toetamisega tekitatud reservide puudus teistes majandusharudes on põhjendatav.

Tõsine hädaoht peitub selles, et subventsioonidega uinutatakse toetatavate algatusvõimet ja pidurdatakse asjatult rahvamajanduse ümberorienteerimist. Igal juhul on juuremaksude poliitika põhimõtteliselt võõras kapitalistlikule korrale ning tõstab esile sotsialistliku korra nõrgemat osa. Riik võtab ettevõtjate kahjud enese kanda, ilma et ta oleks osaline tuludes.

Nendel põhjustel tuleb subventsioonidele suhtuda äärmise ettevaatlikkusega.

Kaitsetollid.

Kaitsetollid on oma iseloomult subventsioonide eriliik, kusjuures sihtide saavutamisel kasutatakse hinna reguleerimise poliitikat.

Sellasena jäävad nende käsitamise juures maksma kõik kaalutlused, mis on esitatud subventsioonide juures, pealeselle asjaolud, mis on käsitatud hindade reguleerimise poliitika juures, kuna kaitsetollide lõppeedmärk on hindade taseme kunstlik tõstmine.

Kaitsetollide iseloomu lähem käsitus ei või kuuluda käesoleva kirjutuse raamidesse.

Erilise liigi subventsioonidest kujutab riigi samm, kui ta loobub printsibiibist, et kauba hind peab katma nende omakulu. Sellega annab riik mõnd vara kasutamiseks alla omahinna. Katmata osa katab riik oma teistest varadest. Näitena võiks tuua leivahinna alandamise juuremaksude näol. Lõpptulemusena leiab aset varade jaotamise akt, millega ühelt kodanike kihilt võetakse maksustamise teel osa, mis teise kihi realsissetulekule juure lisatakse. Toimingu põhjuseks on suuremalt osalt sotsiaalpoliitilised kaalutlused.

Praktiliselt toimub säärane vahelesegamine suuremas ulatuses toiduainete müügi korralduse juures. Viimasel ajal omab riiklike teraviljamonopolide tegevus kirjeldatud tunnuseid. Kirjeldatud poliitika võetakse tarvitusele valdaval määral siis, kui riigis elatakse üle suuremat või vähemat viletsust. Laiemal hulgal praktiseeriti seda moodust maailmasõja ajal ja inflatsioonilainete ajastul.

Varade jaotamine.

Suured varanduslikud vahed kodanike hulgas tingivad püüdeid neid teataval määral nivelleerida. Selles suunas vahelesegamine võib toimuda esiteks **kaudselt**.

Riik segab vahele produktiooni, hinna, pal-

kade, intresside ja maarendimäärade kujundamisse nende alandamise suunas.

Eelpool on tähendatud, et need sammud, kui nad iseenesest ei pörka välja majandusmehhanismist, kutsuvad esile segaduse majanduselusel, kuna ei leidu riiklikku vahelesegamist ilma soovimatute tulemusteta.

Väljapääs leidub selles, kui jäetakse puutumatuks produktiooni ja kaubavahetuse sfäärid ja võetakse rikkamalt maksude näol seda, mida soovitakse vaesemale anda. Sel teel riik ootab ära loomuliku majandustegevuse tulemused, korrigeerides selle tagajärgi sotsiaalpoliitilistel motiividel. Mida kaugemale edasi lükata säärane jaotamise moment, seda vähem tunduv on taastav mõju majanduselu loomulikus arengus. Selle tõttu on seletatav, et põlisel vabakaubanduse maal, Inglismaal, on pärandusemaksu määrad nii kõrged, et esimesel silmapilgul nad paistavad olevat koguni põhjendamatud.

Tööturu reguleerimine.

Samuti kui põllumajandussaaduste turustamise juures on töötasude kõikumised palju suurema ulatusega kui seda otseselt tingiks pakkumise-nõudmise vahekord. Pikema aja jooksul vaibuvad aga kõikumised ja tasumäärad kujunevad oludekohaseiks. Sellekohaselt peaks riigi ülesandeks jääma üksnes tööhindade kujunemist juhtida selles mõttes, et kõikumised läheksid läbi pikema aja jooksul ja võimalikult ilma hõõrumisteta. Riigil tuleks taotella, et tööturul ilmnenud tendentsid **aegamööda** valgusid nendes raamidesse, mida turuolukord dikteerib. Kaugemate sihtide ülesseadmine lõpeb tulemusteta. Töötasu kunstlikul üleskrvivimisel väheneb nõudmine tööjõu järele ja tuleb paratamatult asuda töötute toetamisele. Töötute mittetoetamisel ei saaks omakorda kõrged palgamäärad kuidagi püsima jääda.

On mõeldav, et töötasu piiritul langusel kogu tööjõud tegevusse rakendatakse. Liiga madalad palgad ei ole aga vastuvõetavad rahvamajanduse huvides. Selles mõttes on vastuvõetav väga piiratud töötatöölise toetamine.

Kinni naelutada tuleb tõsiasi, et riigil tuleks sel alal vahelesegamiseks õige kitsas pilu jätta. Väravate liig laiaili avanemisel saavutatakse ebasoovitav tagajärg. Tööturu mõjutamise abinõude loetlemiseks puudub siin ruum. Võib aga tähendada, et peaaegu kõikides riikides on tööturu riiklik reguleerimine ühel või teisel kujul teostatud.

Raha- ja kapitalituru reguleerimine.

Nende hulka kuuluvad kitsendused börsi spekulatsioonide vastu võitlemiseks, katsed kapi-

talivoolu suuna, ulatuse ja jaotuse reguleerimiseks, raha- ja kapitaliturul tegutsevate isikute tegevuse tõkestamiseks ning riiklik kontroll kapitali sisse- ja väljaveo üle.

Käesolevate ridade ülesanne ei ole mitte kogu nende mitmesuguste kitsenduste eriliikide kriitika. Enamail juhtudel näitavad kogemused kõige paremini, et riiklik interventsioon selles vallas on mõjuta ja toob kaasa ainult kallist ja asjatut asjaajamist ja liigseid hõõrumisi. Igal juhul on nende kitsenduste tulemuseks soovimatud tagajärjed kapitalikogumisel ja ratsionaalsel kapitali kasutamisel.

Ülaltoodud lühikese ülevaate siht ei ole mitte selles küsimuses täielist pilti anda. Tuleb sel puhul piirduda vaid katsega anda ülevaadet ainult üksikute riigi interventsionismi avaldusvormide kohta. Lühike kriitika ühel või teisel puhul ei taha pretendeerida täiuslikkusele.

Kuid sellestki lühidasest ülevaatest selgub, et iga üksiku regulatiivi eelduseks on mingi rike

majandusmehhanismis. Paljude korralduste kuhjumine tõendab üleliia selgelt, et majanduseisu funktsioonid ei arene loomulikult.

Nagu eelpool öeldud, üks interventsionistlik akt tingib paratamatult teiste järgnemise. See pärast oleks loomulik, et iga uue kitsenduse ülesseadmisel tõsiselt kaalutaks, kas tarve selle järele ei ole tekkinud üksnes eelkäivast vahelesegamist ja kas soovitatav olukord ei ole saavutatav hoopis lihtsamalt — püsiva kitsenduse kaotamisega.

Rahvusvaheline majandusparlament — rahvusvaheline kaubanduskoda — on mitmel korral konstateerinud, et praegune hea konjunktuuri aeg dikteerib täiel määral riigi interventsionistlikust poliitikast loobumist. Hiljaksjäämine võib kujuneda saatuslikuks raskematel aegadel tulevikus. Praeguse korralduse püsimisel tuleks siis juba asuda sotsialismi või riigikapitalismi teedele.

E. P.

Haiuskindlustuse seadus.

Kaubandus-tööstuskoja soove eelnõu kohta.

Kaubandus-tööstuskoda on korduvalt rõhutanud oma põhimõtteliselt pooldavat seisukohta — haiuskindlustuse laiendamist ka neile töötavatele kodanike kihtidele, kes maksvate seaduste alusel senini veel ei allu sunduslikule haiuskindlustusele. Koda ei saa aga pooldavalt suhtuda asjaolule, et kindlustuskassad luuakse territoriaalprintsibiil, koondades ühistesse kindlustuskassadesse oma elamis- ja töötingimuste poolest väga lahkuminevaid rahvakihte, võttes sealjuures igasuguse võimaluse kindlustuskassade loomiseks professionaalsel alusel. Ometi peaks olema vaidlemata selge, et õiglasem ja otstarbekam oleks haiuskindlustuse teostamine professionaalsel alusel moodustatud kindlustuskassade kaudu. Selle väite põhjendamiseks oleme korduvalt sõna võtnud nii Kaubandus-tööstuskoja häälekandjas kui ka koja poolt valitusvõimudele esitatud märgukirjades ja sel põhimõttelisel seisukohal asub koda ka praegu teoksil oleva seaduseelnõu asjus.

Haiuskindlustuse seaduse eelnõu läbivaatamisel on Kaubandus-tööstuskoda teinud põhjaliku töö, kaaludes seda kaugeleulatuvat seadust majanduslikul alal koja sektsioonides ja juhatuses. Toome allpool koja seisukohad tähtsaimais küsimusis, kus koja arvamusid lähevad

lahku eelnõus ettenähtud eeskirjadest ja normidest.

Töösturite ringkonnis on juba varemalt juhitud tähelepanu asjaolule, et kindlustusmaksu nõudmiste esitamise tähtaeg — viis aastat — on väga pikk, mis ettevõtete asjaajamises tekitab suuri raskusi. Kolmeaastasest tähtajast peaks jätkuma, sest kiirema asjaajamise juures ei saaks nõudmised liialt kasvada ja nende likvideerimine oleks mõlemale poolele tunduvalt kergem. Pealegi peaks eelnõus ettenähtud suurte volitustega, ja peab eeldama, ka vajaliste teadmistega, asjaajaja olemasolul kassade tegevus võtma kiirema ja korraldatuma ilme. Sel juhutumil piisaks kolmeaastasest tähtajast täieliselt, nagu see oli ette nähtud ka 1931. a. vastava komisjoni poolt riigikogule esitatud eelnõus.

Isikute kohta, kes haiuskindlustuse seaduse alusel peavad kuuluma sundusliku kindlustuse alla, jätab esitatud eelnõu redaktsioon (§ 4) võimaluse seaduse ettekirjutuste liiga laialdaselt tõlgitsemiseks. Sunduslikule kindlustusele kuuluksid eelnõu järgi isikud, kes teevad tööd käitisele ka väljaspool käitise ruume, vaatamata tehtava töö iseloomule või töötamise lepingu sisule. Selle kohaselt tuleks haiuse vastu kindlustada ka hankijaid. Meie suuremad tehased (näiteks puupapi- ja paberivabrikud) pea-

vad ülal laialdast kontrahentide võrku, kes havigivad töid metsa mahavõtmisel, puidu koorimisel jne. Niisuguste isikute sunduslik kindlustamine ei või olla seaduse sihiks, kuna need tegetsevad iseseisvate ettevõtjatena.

Erilisi raskusi tööandjaile valmistaks kavatsetav korraldus kodutööliste sunduslikul kindlustamisel. Suuremad teravilja- ja teraviljasaadustega kauplevad ärid annavad suurele hulgale isikuile välja kottide parandamis- ja õmblemistöid. Eelnõu kohaselt tuleks tööandjal kõigi nende eest tasuda kindlustusmaksu, täita tarvilisi formulaare, pidada eriraamatuid jne, sest need isikud „teevad tööd käitisele väljaspool käitise ruume“.

Eriti ebaõiglaseks ja raskeks kujuneks ettevõttele seisukord nende inimeste suhtes eelnõu § 41 nõuete täitmine, mille kohaselt on keelatud säärase naistöliste tööle lubamine kuue nädala jooksul pärast sünnitamist ja nende vallandamine 4 kuud enne ja 6 kuud pärast sünnitamist. Neil põhjusil tuleks eelnõu muuta ses mõttes, et sundusliku kindlustamise alla ei kuuluks isikud, kelle kohta järelevalve teostamine osutub liialt raskeks, kui mitte sootuks võimatuks, ja kelle töö iseloom kannab iseseisva ettevõtja ülesannete ilmet.

Samuti tuleks eelnõu täiendada selles mõttes, et sundusliku kindlustuse alla ei kuuluks isikud, kelle töötasu, mis saadakse ühelt tööandjalt, ületab Kr. 200.— kuus. Ka selles küsimuses oleme korduvalt võtnud sõna ja Kaubandus-tööstuskoda on püsinud seisukohal, et ei ole otstarbekas, nagu seda näitavad ka välisriikide kogemused, teha kõrgemapalgalisile ametnikele kindlustuskassadesse kuulumine sunduslikuks. Töötasu ülemmäärad, millest peale kõrgemat tasu saavad isikud ei kuulu sunduslikult haigekassa alla, on maksmas terves reas riikides. On ju haiguskindlustus mõeldud ikka kõigepealt vähema teenistustasuga isikute vastastikuseks abistamiseks tööandjate toetusel. Loomulikult jääks kõrge-
mapalgalisil ametnikel võimalus end vabatahtlikult kindlustada eelnõus ettenähtud tingimuste (§ 6) kohaselt. Selleks tuleks eelnõu täiendada sellaselt, et juhul, kui isik, kelle töötasu ületab 200 kr. kuus, astub vabatahtlikult kindlustuskassa liikmeks, on nii tööandja kui ka liige ise kohustatud tasuma Kr. 200.— pealt kindlustusmaksu eelnõu ettekirjutuste kohaselt.

Edasi ei peaks sundusliku haiguskindlustuse alla kuuluma töövõtjad, keda on palgatud juhuslikele, mitte üle kuue päeva kestvatele, töödele. Tööandjaile on sootuks vastuvõtmatu, et alla seitsme päeva töötajad kuuluksid sundusliku hai-

guskindlustuse alla kõnesoleva eelnõu alusel. Nõutavate vormilikkuste täitmine igasuguste teadete esitamisel kindlustuskassale, maksude maksmine ja sissenõudmine jne. looks suuri raskusi ja tooks palju ajakulutust juhuslike tööde andjaile, mis oleks märksa suurem sellest ühiskondlikust kasust, mida loodetakse saavutada kõigi juhuslike tööde tegijate kindlustamisega haiguste vastu.

Kuna seaduse alla on arvatud kõik töölised, siis on näiteks iga perekonnapea kohustatud haiguskindlustuse maksu tasuma ka puulõhkuja eest, kes sageli on tööl ainult pool päeva. Lisaks sellele on iga tööandja hirmul, et teda võib tabada karistus selle eest, et ta mõnikord ilma pahatahtlikkuseta, lihtsa unustuse tõttu jättis selle või teise juhusliku töölise eest haiguskindlustuse raha maksmata. Lõppeks on igal inimesel oma amet ja teenistus ja seepärast pole tal lihtsalt aega iga päev selle mõne sendi pärast kindlustuskassasse minna. Juhuslike tööliste jaoks peaks leiduma mingi teine võimalus, mis ei asetaks tööandjaid nii võimatusse seisukorda.

Haiguskindlustuse seaduse alt tuleksid välja jätta ka mitmesugused agendid, kes saavad tasu ainult provisjoni näol, sest nende isikute tegevus agendina kannab juhusliku töö iseloomu ja tasu on erakordse sissetuleku laadi, mis võib mõnel juhul ette tulla ainult pikemate vaheaegade järele. Säärase isikute arvamine sundusliku haiguskindlustuse alla tekitaks vaid arusaamatusi ja sekeldusi asjaosalisile ettevõttele, isikuile ja ka haigekassale. Ka tuleks arvestada asjaolu, et rida ettevõtteid, näit. suuremad pangad ja kindlustusseltsid, on juba korraldanud teisiti oma ametnike haiguskindlustuse, kusjuures ametnikud on täieliselt rahuldatud, ettevõtete kulud aga arstiabi ja ravimise peale on tunduvalt väiksemad kui haiguskindlustuse seaduseelnõu järgi. Seepärast ei tohiks olla sundusliku haiguskindlustuse elluviimise tagajärjeks nähtus, et need ametnikud satuksid halvemas seisukorda kui seni ja sealjuures ettevõtete kulud haiguskindlustuse peale tõuseksid. Seega need ametnikud tuleksid välja jätta käesoleva seaduse alt ja eelnõu tuleks vastavalt täiendada.

Teisest küljest ei ole põhjendatud põllutööliste väljajätmine sundkindlustuse alt, kuna just need on sotsiaalselt eriti vähe kindlustatud. Ka ses mõttes tuleks käesolevat seaduseelnõu täiendada või põllutööliste haiguskindlustus teostada mõne teise seaduse alusel.

Haigusraha väljaarvamise küsimuses asub koda seisukohal, et see peaks sündima keskmis-

sest päeva töötasust, mis saavutatakse kassaliikme haigusele eelnenud kolme kuu jooksul saadud töötasu jagamisest selle kolme kuu kalendri tööpäevade arvule. Kui kassaliige enne haigestumist on käitises töötanud alla kolme kuu, kuid rohkem kui kuus tööpäeva, siis aga saadud töötasu jagamisest selle aja jooksul olnud kalendri-tööpäevade arvule. On aga kassaliige töötanud kuus või vähem päevi, siis arvatakse niisama palju päevi juure. Juurearvatud iga päeva töötasuks loetakse kindlustusameti poolt kindlaksmääratud lihttöölise päevapalk. Sel teel saadud töötasust ja päevade arvust arvestatakse keskmine päevapalk.

Kui kassaliikme keskmine päevatöötasu on vähem kui päevatöötasu, millelt tuleks maksa seaduses ettenähtud minimaalset kindlustusmaksu või kui töötasu suurust on raske kindlaks määrata, siis arvatakse haigusraha päeva töötasust, millelt tuleks maksa seaduses ettenähtud minimaalset kindlustusmaksu.

Sellane arvestamise viis on tarviline seepärast, et tihti peale püütakse asuda ehitus-, sadama- või muudele töödele vaid selleks, et mõne päeva pärast mõne varemalt olnud haiguse põhjal saada pikemat aega abiraha ja tasuta ravi. Mitmesuguste võtetega läheb töölisil korda nende päevade eest saavutada kõrget tükitöötasu, kui mitte muudu, siis oma kaastööliste abil, kellele nad antud abi eest tasuvad. Selle mõnepäevase kõrge tükitöötasu arvel hakkavad nad saama abiraha, võib-olla mitme kuu vältel, mis ei ole õiglane kindlustuskassa ja teiste tööliste suhtes. Eelnõus ettenähtud arvestamise kord võimaldaks sääraseid kuritarvitusi, seepärast oleks soovitav, et see kord muudetaks vastavalt koja ettepanekule.

Haiguskindlustuse seaduse eelnõus on läbi viidud põhimõte, mille järgi arstlik abistamine terves ulatuses on koondatud kindlustuskassade kätte. Sellega on võetud haigeilt võimalus pöörduda arsti poole, keda ta usaldaks ja kes teda pidevalt juba on arstinud. Samuti on vaevalt mõeldav kõigisse asulatesse arstide palkamine ja abitarvitaja jääks sel juhul tihtigi väga kaugele lähemast kindlustuskassa arstist.

Ka on juba praegu korduvalt ilmnenud nähtusi, kus haigekassa arstid ei ole suure töökoormatuse tõttu võimelised küllalt hoolikalt ja põhjalikult ravi toimetama. Suure hulga kindlustatute juuretulek ei soodusta kahtlemata olukorra paranemist.

Täiesti eitavale seisukohale tuleb asuda aga kindlustuskassa oma apteekide suhtes. Aastate jooksul on meil välja arendatud täiuslik aptee-

JÜRI AHVEN

Rätsepmeister

TALLINNAS

Vabaduse pl. 1. Telefon 466-41

kide võrk. Kindlustuskassade apteekide avamine võiks põhjustada nendesse investeeritud kapitalide (ca 4,5 milj. kr.) hävimist, mis rahvamajanduslikult oleks vaevalt soovitav. Pealegi investeeritaks kindlustuskassade apteekide avamisel nendesse suuri summasid, mis raskendaks tunduvalt kindlustuskassade otseste ülesannete täitmist.

Eelnõu § 52 järgi määrab kindlustusmaksu suuruse kindlaks iga aasta peale ette kindlustuskassa nõukogu. Maksu ülemmääraks on arvatud 6¼ protsenti kassaliikme töötasust, kuid mitte alla 12 sendi iga kalendri-tööpäeva eest. Kaubandus-tööstuskoda leiab, et maksu ülemäärana tuleb vähendada ¼ % võrra ja alamäärana vähendada 9 sendini. Maksuva seaduse järgi (TTS) on ka praegu tööliste kindlustusmaksu ülemmäärana ette nähtud 6%. Protsendi tõstmine ei ole millegagi põhjendatud, kuna on üldiselt teada, et haigekassad ka praegu kehtiva määra juures on küllaldaselt heas ainelises seisukorras. Samuti näitab tegelik elu, et erahaigekassad, mis on asutatud suuremates käitistes, tulevad välja veel väiksemate kindlustusmaksu määraga kui on seda praegu maksev 6%.

Ka toob uute, osalt suurema palga saajate kindlustuse alla võtmine juure hulga uusi liik-

meid, missugune asjaolu kassade seisukorda veelgi parandab, kuna sammud kindlasti ei tõuse samas proportsioonis. Neil põhjusil ei peaks maksumäärad mingil tingimusel ületama 6% ja alammäär 9 senti.

Eelnõu järgi jaguneb kogu vabariigi maa-ala kindlustusringkondadesse, ja igasse kindlustusringkonda asutatakse üks kindlustuskassa. Kaubandus-tööstuskoda asub seisukohal, et ringkonnakassade kõrval tuleks jätta tegutsema ka suuremate elujõuliste käitiste (kus üle 500 töötaja) haigekassad ja seda järgmisil kaalutusil: Esiteks on arstiabikorraldus käitiste haigekassades parem (oma haiglad, arstid, ambulatooriumid, mis haigeile hästi kättesaadavad) ja teiseks valitsemise kulud on tunduvalt madalamad, sest kassad asuvad käitiste juures, kasutavad ühiseid ruume käitiste kontoriga ja nendel on ühine raamatupidamine käitise raamatupidamisega. Valitsemiskulude vähesus võimaldab seda suuremal määral teostada tegelikku ravi.

Lõppeks veel mõni sõna kindlustuskassa juhtivate organide moodustamise kohta. Eelnõu kohaselt kuuluksid kassa volikogusse vaid kindlustatute esindajad. Pidades silmas, et kohustusi kassa vastu kannavad nii töövõtjad kui ka tööandjad (viimased koguni $\frac{2}{3}$ osas), on täiesti

loomulik, et viimased kassa tegevuse juhtimisel ka vähimalt volikogus saaksid kaasa kõnelda. Seepärast tuleks eelnõu muuta selles mõttes, et juhatuse liikmed võiksid volikogu koosolekuist sõnaõigusega osa võtta.

Samuti tuleks tõsta juhatuse liikmete arvu 9 peale, kusjuures 3 juhatuse liiget määraks Kaubandus-tööstuskoda käitiste pidajate seast, kelle käitistes töötajad on kindlustatud kindlustuskassas. 6 liiget jääksid volikogu valida kindlustatute hulgast.

Juhatusel liikmete arvu suurendamine on tarviline selleks, et vältida suuri otsuseid väikese juhatuse koosseisu juures (kui osa liikmeid puudub). Vastuproportsionaalne vahekord tööandjate poolt tasutavate kindlustusmaksude ($\frac{2}{3}$) ja nende juhatusest osavõtmise ($\frac{1}{3}$) vahel tohiks küll olla vastuvõetav ka seadusandjale.

Oleme siin puudutanud vaid üksikuid põhimõttelisi küsimusi, kus koja seisukohad on lahkuminevad seaduseelnõu omadest. Peale ülal toodud paranduste ja täienduste on koja poolt sotsiaalministeeriumile eelnõu kohta esitatud veel terve rida vähema tähtsusega parandusi ühes palvega, et seaduseelnõu läbivaatamiseks korraldatavatest nõupidamistest kutsutaks osa võtma ka Kaubandus-tööstuskoja esindaja.

Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu Kaubandus-tööstuskojas arutusel.

Kaubandus-tööstuskoda arutas vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu, mis sotsiaalministeeriumi poolt on kojale saadetud arvamise avaldamiseks. Üldiselt leidis koda, et seadus mõnede muudatuste ja täiendustega on vastuvõetav.

Oluliseks puuduseks tuleb lugeda asjaolu, et seaduses vaimsel alal töötajate loetelust on välja jäetud suur kategooria vaimsel alal töötajaid ja nimelt äriteenijad ja proovireisijad. Äriteenijad, s. o kauplustes müüjad ja teised sellaseil tööaladel töötavad isikud, ei kuulu oma tegevuse ülesannete iseloomu poolest mitte tööliste liiki; nad ei ole viidud ka mitte töölistekojade alla, vaid koondatakse eraettevõtete ametnike kotta. Edasi ei piisa selle kategooria töötajate prooviajaks mitte kuuest päevast, nagu see on tööliste töölepingu seaduse § 7 ette nähtud, vaid äriteenijate prooviajaks on vaja tunduvalt pikemat tähtaega, näiteks kolm kuud või rohkemgi. Üldse on äriteenijate tegevus rohkem vaimset kui füüsilist laadi.

Teisest küljest jälle on vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse alla arvatud ka kind-

lustusseltside agendid, kes saavad tasu provisjoni näol. See kategooria töötajaid tuleks seaduseelnõust jätta välja, kuna suurel osal kindlustusseltside agentidel on nende agenditegevus vaid kõrvaltöök mõne teise ameti kõrval, mispärast see tegevus kannab rohkem juhusliku töö iseloomu ja toimub vaid teatavate vaheaegade järele ja ebareeglipäraselt. Neid ei saa kuidagi lugeda lepingu ametnikeks, kellele teenistus tuleks, näiteks, üles ütelda kolm kuud ette.

Üldse tuleks seadus muuta sellaselt, et teenistuse ülesütlemise üldreeglikuks oleks 1 kuud ette, prokuristide suhtes 3 kuud ja asjaajajate-direktorite ülesütlemine sünniks 6 kuud ette. Kolmekuuline ülesütlemise tähtaeg kõigi, eriti aga madalal teenistusastmel vaimsel alal töötavate isikute suhtes oleks Kaubandus-tööstuskoja arvates liiga pikk tähtaeg.

Need on olulisemad puudused eelnõus, millele Kaubandus-tööstuskoda juhtis tähelepanu. Parandusettepanekuid eelnõu kohta tegi koda ka mitmes vähemtähtsas küsimuses.

Kodujäneste kasvatamise küsimus Eestis.

Eesti Lamba- ja Karusloomakasvatamise Selts pöördus märgukirjaga majandusministereiumi poole, juhtides tähelepanu kodujäneste kasvatuse edendamise vajadusele Eestis. Majandusministeerium küsis mainitud küsimuse kohta Kaubandus-tööstuskoja arvamist.

Üldiselt on kodujäneste kasvatamine Eestis viimasel ajal jäänud üsna kängu. Maaailmasõja lõpp-päevil ja saksa okupatsiooni ajal oli aga kodujäneste kasvatamisel Eestis väga suur tähtsus. Tollal valitsev toiduainete puudus, eriti liha ja rasvaainete puudus, põhjustas kodujäneste kasvatamise peaaegu igas talus ja alevimajas. Kodujänese oli tänuväärne abimees toiduainete puuduse kõrvaldamiseks. Järgnevat iseseisvuse algaasta kõrge konjunktuuri aeg hävitas kodujäneste kasvatamise. Kõrgete piima- ja võihindade tagajärjel hakati peamiselt veistele ja piimakarjale rõhku panema ja teised väikeloomad, linnud, lambad ja kodujäneseid, jäid meie talundis tagaplaanile. Kodujäneseid aga kaotati täiesti, kuna nad kahjustavad põlde ja juurvilja-aedu. Siin ei olnud süüdi loom, vaid oskuse puudus kodujäneste õigesti pidamises. Kodujänese elas meie taludes metsistunud olekus, aitade ja hoonete all, kuhu ta oli metsistunud elama asunud, kuid kodujänest peab kasvatama puurides, kust ta ei pääse kahjustama põlde ja aedu. Kodujänese oli muutunud tülikaks loomaks ja ta kasvatamine likvideeriti. Kodumaa karusnaha siseturgu oli aga tarvis rahuldada karusnahkadega, samuti oli tarvis kodujänese karusnahku karusnahatööstustele ja -äridele. Selleks anti siis luba tooreid kodujäneste nahku sisse vedada ilma tollita. See andis veel viimse hoobi meie jänesekasvatusele. Mõned, kes veel pidasid jäneseid, ei saanud oma nahku realiseerida, kuna karusnahatööstused väikesel arvul ei ostnud üldse kodujänese nahku kodumaalt, vaid telisid neid suurte partiidenä vältis maalt.

Viimaste aastate karusnahkade väliskaubandust jälgides näeme, et kodujäneste nahku on veetud sisse järgmisel hulgal ja väärtuses:

Kodujäneste nahkade sissevedu aastate järgi.

Aasta	Kg	Kr.	Keskmine kg hind kr.	Kogu karusnahkade sissevedu kr.
1930	6.872	262.957.—	38.—	591.746.—
1931	3.143	94.549.—	30.—	484.342.—
1932	3.364	69.097.—	20.50	294.642.—
1933	2.130	44.104.—	20.70	160.407.—
1934	7.385	98.700.—	13.30	309.711.—
1935				538.768.—

Nagu neist andmeist näeme, on kodujäneste nahkade sissevedu kriisiaastail langenud, 1934. a. aga jälle järsku tõusnud.

Ühtlasi võib märgata, et kodujäneste nahkade kg hind on järjekindlalt langenud. Siin võib olla põhjuseks see, et varem aastail toodi sisse rohkem ümbertöötatud kodujäneste nahku, kuna viimaseil aastail on meie kodumaa karusnahatööstused arenenud ja töötavad juba ise toornahku ümber. Kui arvestada jänese nahku ühes kilogrammis 6—7 tk., siis maksab välismaalt toodava kodujänese nahk Kr. 2.20 — Kr. 1.90, keskmiselt Kr. 2.— ümber. Meil aga pakuvad karusnahaärid ainult 50 senti kodujänese nahast.

Mis puutub meie kodujäneste nahkade kvaliteedisse, siis on see väärtuslikum kui lõunapoolsete riikide kodujäneste nahkadel, kust me nahku sisse veame. Meie kliimatilised tingimused nõuavad kodujänesele tihedama karusnaha kasvatamist. Soomes kasvatatakse hea eduga kodujäneseid väljas puurides. Mis puutub kodujäneste söötmissesse, siis on see võrdlemisi odav. Olemasolevate andmete põhjal meie kodujäneste kasvatajailt, kes asuvad linnades ja kogu kodujänese sööda ostavad, läheb ühe sugulooma toitmine aastas [Kr. 5.— — 6.— maksmat. Talundis ja eriti väiketalundis, kus ei ole tarvis sööta osta, on võimalik palju odavamini kodujäneseid sööta.

Kodujänese aastaseks juurekasvuks võib arvestada 10—15 poega suguema kohta, lastes ema 2—4 korda aastas poegida.

Arvestades ümarguselt meie kodujänese naha tarvet siseturul 40.000—50.000 nahaga (sisseveo andmete põhjal) oleks meil vajaline selle tarbe rahuldamiseks 5000 ema-sugujänest. Meil puuduvad statistilised andmed kodujäneste arvu kohta Eestis. Umbkaudseil andmeil ei ületa praegune kodujäneste arv üle 1000 sugulooma, mis on üle riigi laiali.

Suuremaid jänesekasvatusi, mis tõumaterjaali levitavad, on meil ainult mõned üksikud. Neid tuleks märgukirja esitajate arvates soodustada oma kasvanduste edendamiseks ja laiendamiseks.

1932. a. põllutöeministeeriumi poolt kokkukutsutud vastavate kodujänesekasvatuse asjatundjate koosolekul tunnustati meil kohaseimaiks kodujäneste tõud, kes annavad head nõutavat karusnahka. Eesti Lamba- ja Karusloomakasvatuse Selts asub seisukohal, et siin tuleks suunda veidi redigeerida ja märkusena juure viia, et

meil tuleks arendada liha ja karusnahka andvaid kodujänese tõuge.

Lihakodujäneste kasvatamine on levinud igal pool teistes riikides ja kodujäneste kasvatamises püütakse esijoones liha tootmisele ja ka turustamisele tähelepanu pühendada ja alles teises järjekorras tulevad kõne alla karusnahad kui kõrvalprodukt.

Selles suunas tuleks ka meil kodujänest kasvatama hakata, arvab märgukirja esitaja.

Tulevat suuremate lihatõugude kasvatamiseks rohkem rõhku panna ja tõuaretuseks määrata- vaid summasid selles suunas juhtida.

Kui jälgime praeguste kodujäneste tõulist pilti, siis esineb arvilise tõuna suur šinišilla ja väike šinišilla, Havanna ja Rex tõud, kuna Belgia hiid-kodujänest, mis on lihatõug, esineb võrdlemisi vähe ja alles viimaseil aastail on üksikuid suguloomi sisse toodud.

Märgukirja esitajate arvates on meil kodujäneste edendamiseks vaja järgmist ette võtta:

Luaa kodujäneste nahkade ostukeskus, mis ostaks kodujäneste nahku kokku teatud kindla hinnaga. On vaja luua müügikorraldus, ja meie jänesekasvatamine hakkab edenema.

Kui suured on kodujänese kasvatamise edendamiseks vajalised summad, et suudetaks siseturu karusnaha nõudmist rahuldada?

Eesti Lamba- ja Karusloomakasvatatajate Selts arvab, et on vaja välja arendada kodujäneste arv 7000—8000 suguloomani, isased kaasa arvatud, et rahuldada kodumaa kodujäneste nahkade tarvet. Selleks olevat vaja importeerida 1000 sugujänest ja need jagada jänesekasvatatajale — 1000 sugujänest à Kr. 25.—, kokku Kr. 25.000.— eest. Pealeselle võimaldada kodujäneste kasvatamise sisseseadmiseks pikaajalisi odavaprosentidilisi laene või preemiatega ergutada kodujäneste kasvatamisele. Importeeritud 1000-st sugujänestest ja meil varem olevatest kodujänestest oleks võimalik saada esimesel aastal 8000—10.000 poega, millest läheks 5000—7000 nahka müügile, kuna aga 5000 sugulooma läheks juurekasvuks.

Neid tulevat levitada riikliku abirahaga, Kr. 5.— kodujänesele abiraha andes, s. o. 50% jänese hinnast. Nii oleks järgneva aasta kulu Kr. 25.000.—.

6000—7000 sugujänesele on võimalik järgneval aastal saada 40.000 poega, mida nahkadena turustades saame ligikaudu rahuldada meie kodumaa kodujäneste nahkade tarviduse.

Teisel aastal oleks meil 6000—7000 sugukodujänest, kelle toodangu suurus oleks 40.000—50.000 kodujänese nahka.

Seega oleks riigil kulusid kokku kahel aastal Kr. 50.000.—, s. o. ligikaudu ½ sellest summast, kuipalju läheb aastas valuutat kodujäneste nahkade eest välja.

Kokku võttes oleks märgukirja esitajate arvates tarvis teha kodujäneste kasvatamise edendamiseks järgmist:

- 1) importeerida liha-kodujänese tõuge;
- 2) abirahastada kodumaal tunnustatud suguloomade ostmist;
- 3) luua kodujäneste saaduste ostu-müügikeskkohat;
- 4) piirata kodujäneste nahkade sissevedu vastavalt kodumaa toodangu tõusule.

Nii Eesti Lamba- ja Karusloomakasvat. Seltsi seisukohad kodujäneste kasvatuse küsimuses.

Kaubandus-tööstuskoda, kaalunud küsimust, jõudis otsusele, et:

1) Tegelikult oleks võimalik organiseerida kodujäneste kasvatamist kas erilistes farmides või põllupidajate juures, kuid kahjuks kodujäneste kasvatamine ei tasu ennast ära, pealegi ei ole mõtet levitada kasvatust riiklike abirahadega.

2) 40.000—50.000 jänesele võiks saada liha ca 120.000—150.000 kg. Liha realiseerimine aga teeb raskusi, sest meie rahvas ei ole harjunud kodujänese liha sööma ning seepärast ei ole väljavaateid, et siseturg liha ära tarvitaks. Liha võiksid tarvitada hõberebasekasvatused rebastele söögiks, kuid siis ei makseta liha eest rohkem kui 20—30 snt. kg. Kodujänese kaaluks ilma nahata tuleb aga lugeda 2,5—5 kg.

3) Jänese nahkade kokkuostu korraldada ei ole ju raske, kuid praegu puudub meil vajadus kodujäneste nahkade järgi, sest viimaseil aastail on nõudmine kotiknahkade järgi tunduvalt vähenenud; pealegi ei ole võimalik kodujäneste nahkade eest maksta rohkem kui 1,5 krooni, — see aga ei tasu kodujäneste kasvatamist. Vaevalt on mõeldav, et meil avaneb võimalus kodujäneste nahkade eksportimiseks, sest maailmaturg ei tunne kodujänese nahkadest puudust.

4) Kodumaa karusnahatööstused ei ole praegu veel küllaldaselt võimelised kodujäneste nahku ümber töötama nii, et need oleksid väärtuselt võistlusvõimelised välismaa omadega.

Kõigil neil põhjusil arvab Kaubandus-tööstuskoda, et kui alustada jänesekasvatuse arendamist meil, siis oleks esiteks vajaline uurida kodujäneste nahkade ekspordi võimalusi, sest säärasest kvantumit, nagu 40.000—50.000 nahka aastas, ei tarvita meie siseturg ära; pealegi tekib küsimus, kui suurt hinda nahkadest saaks.

Koja arvates selle küsimuse põhjalikuks selgitamiseks oleks otstarbekohane kokku kutsuda suurem nõupidamine nii karusnahatöösturite kui

ka karusnahkade importööride ja teiste asjatundjate osavõtul enne kui küsimus lõplikult otsustatakse.

Majandusellu puutuvaid seadusi ja määrusi.

1) Laevapere toidunormide määrus. Sellega määratakse kindlaks toidunormid, mis on ette nähtud meremeeste seaduse § 18. (Riigi Teataja nr. 91—1936.)

2) Sundmäärus suhkrujäätise valmistamise ja sellega kauplemise kohta Tallinnas, mis korraldab lähemalt suhkrujäätise valmistamist ja sellega kauplemist ja astub jõusse 1. jaan. 1937. a. (Riigi Teataja nr. 92—1936.)

3) Maksustamiskorralduse seaduse muutmise ja täiendamise seadus. Seadus muudab ära maksva seaduse 29. paragraafi. Maksustamistoimingus on maksuasutuste võimupiire laiendatud ja ümber korraldatud maksuasutuste koosseise. (Riigi Teataja nr. 92—1936. a.)

4) Sundmäärus kohaltarvitamise õigusega alkoholiste jookide müügiuasutuste (restoraa-nide ja einelaudade) kohta Tallinnas. Sundmäärus seab üles nõuded, millele peavad vastama sääraсте ettevõtete ruumid, ja hakkab maksma 1. jaan. 1937. a. (Riigi Teataja nr. 92—1936. a.)

5) Majandusloenduse seadus. Seadus määrab asutused, kelle ülesandeks on majandusloenduse läbiviimine. (Riigi Teataja nr. 93—1936. a.)

6) Eesti tööliste Kinnitushisuse kindlustusmaksu tariif ja Kindlustusnõukogu otsus selle maksmapanemise kohta. (Riigi Teataja nr. 93—1936. a.)

7) Tallinna linna sundmäärus kohaltarvitamise ja väljaviimise müügiõigusega õlle- ja veinikaupluste kohta. Määrus seab üles nõuded kaupluste ruumide kohta ja hakkab maksma 1. jaan. 1937. a. (Riigi Teataja nr. 93—1936. a.)

8) Põllumajandussaadustest valmistatud alkoholita jookide ja nende alglahundite valmistamise ja kaubandusliku liigituse määrus. Määrus annab ja selgitab saaduste mõistet, määrab jookide lubatava koostise, maitseained jne. Uus korraldus on õige laiaulatuseline ja haarab praktiliselt kõigi karustusjookide valmistamise tingimusi. Määrus hakkab maksma 1. jaanuarist 1937. a. (Riigi Teataja nr. 94—1936. a.)

Äride register.

Oktoobrikuu teisel poolel.

(Järg.)

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

- Keemia-tehniline laboratoorium CALIDA F. Lueder & Ko., Tallinn, Suur-Ameerika 19-a.
- Mällo & Habba mööblipolsterdamisetööstus SPETSIAAL, Tartu, Gustav-Adolf 16.
- Helene Nikolaev, Tallinn, Kentmanni 19, toiduainetekauplus.
- Evald Randes, Tallinn, Endla 49, lihakauplus.
- K. Rebane, Tallinn, Roosikrantsi 23, pesu- ja pudukauplus, äripidaja Karl Rebane.
- Ferdinand Remmelgas, Narva v., Kallivere v., toiduainetekauplus.
- Harry ja Alice Rööpson, Järva-Jaani, segakauplus ja Aegviidus tõrvatööstus.
- A. Sahkenberg, Tallinn, Lembitu 18, liha- ja vorstikauplus, äripidaja Alfred Sahkenberg.
- Marie Seppel, Tallinn, Dunkri 19, toiduainetekauplus.
- Hans Sildeberg, Uue-Vändra v., Rätsepa k., metsaäri.
- J. Simm, Audru riigimõis, juustutööstus, äripidaja Jaan Simm.

- Tallinna Eesti Naisselts, Tallinn, Vana-Posti 3—5, õmblustöökoda.
- Jakob Tera, Valga, Allika 10, toiduainetekauplus.
- A. Tihane, Tallinn, Öuna 9, toiduainetekauplus, äripidaja August Tihane.
- Peeter Vancker, Karksi v., Kaevandi t., saeveski.
- Ida Väarsi, Tartu, Aleksandri 7, valmiskleidi-, pesu- ja puduäri.

Novembrikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

- Albert Amjärv, Tallinn, Tulika 2, pagariäri.
- Eduard Arro, Keila v., Keila-Joa, toiduainetekauplus.
- A/S. Eesti Turbatööstused, Tallinn, Tatari 1, turba ja selle kõrvalsaaduste tootmine ning elektrijõu saavutamine; juhatause liikmed Kotri Hangelaid, Vlad. Tõnisberg ja Oskar Hinto, põhikapital Kr. 3.000.000.—.
- J. Ermel, Tartu, Kesk 27, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Johannes Ermel.

5. J. Haitov, Tallinn, S. Pääsuke 3, plekknõudekauplus ja plekisepatööstus, ärip. Josel Haitov.
6. O. Hermann, Tartu, Raekoja 14, jalanõudekauplus, ärip. Oskar Hermann.
7. J. Hinnober, Tuhala v., riigiviina- ja toiduainetekauplus, ärip. Jüri Hinnober.
8. H. Hirsberg ja M. Muršak, Tartu, Pikk 42, küttepuude ja ehitusmaterjaali müük, täisühing, täisosanikud Hillel Hirsberg ja Mooses Muršak, osakap. Kr. 3.000.—
9. Linda Jaago, Tallinn, Narva mnt. 16—6, kangakudumistööstus.
10. Gerta Jürman, Vihterpalu v., Vilivalla k., koloniaalkauplus.
11. Julius Karjus'e rätsepatööstus, Tõrva, Valga 4.
12. K. Kilu, Tallinn, Uus-Kalamaja 32—10, sigurite ülesostmine ekspordiks E. V. piirides, ärip. Kalle Kilu.
13. Johannes Kelvart, Tallinn, Videviku 26, lihakauplus.
14. A. Klement, Tartu, Raekoja 57, kangakudumistööstus, ärip. Adele Klement.
15. M. Koovit, Vana-Kariste v., talurahvatarvetekauplus, ärip. Mart Koovit.
16. J. Kottisse, Tartu, Võru 51, ahjumaterjalideladu, ärip. Jaan Kottisse.
17. Eduard Kressa, Rakvere, Lai 26, restoran.
18. O. Kuklas, Tartu, Aleksandri 70, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Osvald Kuklas.
19. J. Kuldma, Mustvee, Jaama 2, söögimaja, ärip. Johannes Kuldma.
20. Konst. Lõoke, Tallinn, Veneturg 9, naha- kauplus, ärip. Konstantin Lõoke.
21. A. Meho, Tartu, Maarjaturg 3, toiduainetekauplus, ärip. Aleksander Meho.
22. J. Müür, Avinurme v., Kodasaare k., metsatööstus, ärip. Johannes Müür.
23. V. Nõmmik, Tartu, Eha 35—2, kodu- ja välismaa kaupade esinduskontor, ärip. Villem Nõmmik.
24. A. Olde, Viljandi, Lembitu pst. 8, toiduainetekauplus, ärip. Anna Olde.
25. Liisa Pajo, Tallinn, Lille 15, toiduainete- ja piimakauplus.
26. Juta Parm, Tallinn, Koidu 41, toiduainetekauplus.
27. Helmi Peenema, Tallinn, Kungla 22, toiduainetekauplus.
28. L. Piilberg ja A. Meärman, Tallinn, Kuninga 9, saapakauplus; täisühing, täisosanikud Liisa Piilberg ja Alma Meärman, osakap. Kr. 500.—
29. Koonga apteek, Manivald Pärsimägi, Koongas.
30. Joh. Reinvelt, Tallinn, Pärnu mnt. 172, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Johannes Reinvelt.
31. Arnold Sander, Pärnu, Kalamehe 11, toiduainetekauplus.
32. H. Schapiro, Tartu, Kauba 15, mütsi- ja pudukaubaäri, ärip. Hirsch Schapiro.
33. Toiduainetekauplus Linda Sula, Haapsalu, Karja 24.
34. Ehitusmaterjalide tööstusühing „Silur“, Teder, Komendant, Tallinn, V. Lasnamäe 5, paekivitööstus, täisühing, täisosanikud August Komendant ja Paul Teder, osakapital Kr. 6.000.—
35. A. Timofejev, Käina alevik, riide- ja pudukauplus, ärip. Albertina Timofejev.
36. August Tuvike, Tallinn, Imanta 61, toiduainetekauplus.
37. Eduard Tüür, Nõmme, Männiku tee 4, lihakauplus.
38. J. Väljas, Tartu, Tähe 70, pagarisaaduste- äri, ärip. Johannes Väljas.

Registreeritud muudatused:

1. Karl Abelow'i saapakaupluse asukohaks Jõhvi, Rakvere 2 (enne Narva 7).
2. Voldemar Ambergmann avanud kingsepatöökoda Haapsalus, Karja 7, samas peab edasi saapakauplust.
3. Maximilian Arronet'i gaasbetoontööstuse asukohaks on majade ümbernumerdamise tõttu Tallinn, Tondi 31 (enne 21).
4. Jaan Aspukin'i uueks perekonnanimeks on „Arniste“ ja tema Viljandis, Tartu 65, asuva toiduainetekaupluse firmaks on „J. Arniste“.
5. Jüri Balder avanud saeveski Undla vallas, Kadrina jaama juures, peab edasi põllu- saaduste- ja segakauplust samas asukohas.
6. Hermann Bergert tegutseb metsatööstuse alal Triigi vallas firma all „H. Bergert“, segakauplust samas peab edasi.
7. Arnold Bergmann'i toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks on majade ümbernumerdamise tõttu Tartu, Narva 107 (enne Narva 91).
8. Triko-, riide- ja kindatööstus Otto Bester ja Ko., Pärnu, Jannseni 33, firmaks on „Triko- ja riidetööstus Otto Bester ja Ko.“; täisosanikuna juure tulnud Hans Laane.
9. Eestimaa Ölikonsortsium, Sillamäe, Georg Heine prokuura pikendatud 16. okt. 1937.
10. Jaan Eismann avanud Tallinnas, Lembitu 7, pagari- ja kondiitritööstuse endise firma „Kauplus Omandus“ „Jaan Eismann“ all; peab edasi toiduainete-, piima- ja lihakauplust Tallinnas, Vene-Baitu teh. 41.
11. K/m. „Tempo“, Hanno Eitelberg, Tallinn, Harju 24, tapeedi- ja kirjutusmaterjaliäri; avatud sealsamas majaremontitööde osakond.
12. Vennad Erhardti agentuurkontori asukohaks on Tallinn, Lai 12—4 (enne Narva mnt. 48).
13. Verner Goltz'i agentuuräri asub Tallinn, Kentmanni 5—6 (enne Kaarli pst. 9—3), Voldemar Virro prokuura kustunud, piiratud prokuura antud Helmut Märtsoni'le.
14. Hiiu-Kärda Kalevibrüko Osaühisus K. ja E. Ungern-Sternberg, põhikiri muudetud.
15. Karl Jürisson ja Ko., Tallinn, Munga 5, puu- ja metallitööstus; täisosanikuna juure tulnud George David de Krassel, leping muudetud, osakap. suurendatud Kr. 9.000.—
16. Karl Kolberg'i majapidamistarvetekaupluse asukohaks on Tallinn, Paldiski mnt. 11 (enne Paldiski mnt. 2).
17. Kristlik Noorte Naisühing, einelaud-cafeteeria Tallinnas, Harju 48 likvideeritud; avatud Tallinnas, Pikk 67, kohakuulamise- ja informatsioonibüroo.

18. Ellen Kurimo riide- ja pudukaupluse asukohaks on Tallinn, Pärnu mnt. 26 (enne Pärnu 75).
19. Eduard Kuusingu toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Nurme 1 (enne Õle 28).
20. Akuliina Kärme uueks perekonnanimeks on abiellumise tõttu „Kruuk“ ja tema Tallinnas, Viljandi 24, asuva toiduainetekaupluse firmaks on „A. Kruuk“.
21. Viktor Künnapuu toiduainetekaupluse asukohaks on nüüd Nõmme, Harku 41 (enne S. Pärnu mnt. 67).
22. Elmar Lass peab Tartus, Gustaf-Adolfi 7, ajakirjanduse, maiusainete ja karastavate jookide kioski (enne pidas vahetalituse kontorit ja teadetebürood Tartus, Rüütli 9).
23. Aleksander Liedenberg lõpetanud loomade- ja liha-ülesostuäri Nõmmel, Pärnu mnt. 11; peab köie- ja nõõritööstust Nõmmel, S. Pärnu mnt. 13.
24. „Kiirtrükk“ A. Meinberg ja K. Lück, trükikoja asukohaks Tallinn, Rüütli 4 (enne Rataskaevu 6).
25. Emma Merka jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Dunkri 19.
26. A/S. Mey ja Landesen, Tallinn, Viru 9, juhatuse liige Georg Sommer surma läbi lahkunud, juhatuse liikmeks valitud Ernst Spoder, vanem.
27. Helene Minckwitz jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Keemia 17, kompvekitööstuse firma all kompvekitööstus „Lacta“ H. Minckwitz.
28. Reinhold Molloki uueks ees- ja perekonnanimeks on Rein Metsar ja tema Tartus, Salme 17 (enne Uueturu 27), asuva toiduainetekaupluse firmaks on „Rein Metsar“.
29. Mehaaniline jalanõudetööstus „Salamander“ J. Nitsky ja B. Piel avanud jalanõudeäri Tallinnas, Vabaduse väljakul 10, mehaanilist jalanõudetööstust Tallinnas, S. Tartu mnt. 30, peavad edasi.
30. Marie Nõmm jätkab äritegevust, avades Pärnus, Ilvese 7, toiduainetekaupluse firma all „M. Nõmm“.
31. Efosine Ponna lõpetanud Tallinnas, Kuu 3-a, asunud toiduainetekaupluse, avanud samasuguse kaupluse Tallinnas, Israeli 21, firma all „E. Ponna“.
32. Hilda Pruberg avanud toiduainete- ja piimakaupluse Nõmmel, Leina tee 11, toiduainetekaupluse Nõmmel, Harku 41, lõpetanud.
33. Rachmiel Schadsunsky pargitud nahkade müügi asukohaks on Tallinn, S. Tartu mnt. 18 (enne Estonia pst. 13).
34. Zalle Schartupi pesutööstuse asukohaks on Tallinn, Sauna 1—11 (enne Vanaturg 6—6).
35. A/S. G. Scheel ja Ko., Tallinn, prokuura antud Georges Berg'ile.
36. Friedrich Schotteri väliskirjanduse- ja ajakirjade- ja raamatukaupluse asukohaks on Tallinn, Viru 21 (enne Videviku 4—5).
37. Aleksander Schulze agentuuräri asukohaks on Tallinn, Pühavaimu 7—6 (enne Imanta 15).
38. A/S. Tallinna Aktsia Pank, Tallinn, juhatuse liikme kandidaadiks valitud Klaus Rosen.
39. Kaubanduse ja tööstuse aktsiaselts Transsiito, Tallinn, Narva mnt. 15, ärialaks on silmkoe- ja riidekudumisetööstus; lahkunud juhatuse liikmed Josif Eidelmann, Cilla Eidelmann, Rosa (Rochel) Josselov ja kandidaat Vladimir Kirsner. Juhatuse liikmeiks valitud Max Judekin, Isidor Goldmann, Boris Judeikin ja Ruth Goldmann.
40. Aleksander Treisalti kella- ja kullasepääri asukohaks on Tallinn, Paldiski mnt. 3 (enne Paldiski mnt. 6).
41. Nahatööstuse A/S. Union, Tallinn, Maakri 19—21, põhikiri muudetud.
42. Aktsiaselts Metalli ja Puutööstuse vabrik Vedag, Tallinn, S. Tartu mnt. 105, peakoosoleku otsusega 30. septembrist 1936. a. likvideerimisele asunud, likvideerimiskomisjoni liikmeteks valiti C. Gangnus, A. Edenberg ja H. Freundt.
43. Aleksander Võsu, Koiola vallas vesiveski ja elektrijõujaama pidamise lõpetanud, peab Kambja v. jahuveskit.
44. Eduard Võsu peennaha- ja reisitarvetööstuse asukohaks on Tartu, Riia 52 (enne Gustaf-Adolfi 3).

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

- Jenny Aero, Tallinn, Õuna 9, toiduainetekauplus.
- Anna Allik, Pärnu, Kalamehe 11, toiduainetekauplus.
- Richard Annus, Pärnu, Ilvese 7, toiduainetekauplus.
- Marie Damm, Tallinn, Kungla 22, toiduainetekauplus.
- Aug. Grünberg ja Ko., Tallinn, Toomkuninga 10, kristallklaasi lihvimine.
- August Häelmann, Erastvere v., viina-, rohu- ja värvikauplus.
- H. Inder, Keila v., Klooga, toiduainetekauplus, ärip. Hermine Inder.
- Ivan Isotov, Skarjatina v., Skamja k., segakauplus.
- Marie Johanson, Tallinn, Uus 26, toiduainetekauplus.
- Arnold Jürgenson, Tallinn, Videviku 26, lihakauplus.
- August Kandla, Tartu, Maarjaturg 3, toiduainetekauplus.
- Rein Kennä, Vana-Põltsamaa v., Räska k., jahuveski.
- Aleksei Kärp, Pärnu, Jannseni 47, toiduainetekauplus.
- Dionisy Kõiv, Tallinn, Lille 15, toiduainetekauplus.
- Peetriõue vesiveski M. Leesment, Pati v., Ristiküla, jahuveski, ärip. Martha Leesment.
- K. Luks, Tartu, Keskk 27, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Karl Luks.
- Villem Makk, Tartu, Lepiku 2, toiduainetekauplus.
- J. Marks, Narva, Suur 20, lilleäri, ärip. Jaan Marks.
- Kino „Ars“ J. Paris, Tallinn, Paldiski mnt. 19, ärip. Jaan Paris.

20. V. Peeker, Tallinn, Israeli 21, toiduainete-, piima- ja õllekauplus, ärip. Villem Peeker.
21. Marta Puusep, Keila v., Keila-Joa, koloniaal- ja toiduainetekauplus.
22. A. Reesik, Nõmme, Männiku tee 4, liha-kauplus, ärip. Anton Reesik.
23. Ida Reimann, Nõmme, Leina 11, toiduainete- ja piimakauplus.
24. Alfred Salurand, Purila metsk., metsatööstus.
25. Marie Sauga, Tallinn, Koidu 41, toiduainetekauplus.
26. Piimatööstus „Piimaprodukt“ P. Schultz, Tallinn, S. Tartu mnt. 30, äripidaja Peeter Schultz.
27. Piimatööstus „Piimaprodukt“ Z. Schultz, Rae v., ärip. Zinaida Schultz.
28. Georg Taube, Tartu, Tähe 70, pagari- ja kondiitriäri.
29. Ida Tehver, Pärnu, Laidoneri 22, toiduainetekauplus.
30. A. E. Tomberg, Viljandi, Posti 42, kudemine ja kangaste väljatöötamine, ärip. Aleksander-Emmanuel Tomberg.
31. Emilie Vehterstein, Tallinn, V. Juhkentali 29, toiduainetekauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisa nr. nr.	Elukoht
Heiberg, Valter ja Adamberg, Magda Mardi t.	12. IX 36.	R. T. lisa nr. 82 2. X 36.	Tallinnas, Kalda t. 2. Pärnumaal, Uue-Vändra v. Tall., Liivalaia 34a—8.
Saviste, Hans Jaani p. ja abik. Marie Joosepit.	10. IX 36.	„	Nõmmel, S. Pärnu m. 96.
Krusenvall, Aleksander ja abik. Amalie	4 IX 36.	„	Tallinnas, Saue t. 4.
Vedras, Johannes ja Kask, Erna	11. IX 36.	„	Triigi vallas.
Linntamm, Jaan ja abik. Meeta	5. IX 36.	„	Tallinnas, Oskari t. 32—4.
Bogdanov, Feodor ja abik. Jenni	15. IX 36.	„	Vastse-Kuuste vallas.
Lipping, Margarethe ja Genz, Maks	10. IX 36.	„	Tartus, Tööstuse t. 9.
Tauts, Tõnis Juhani p. ja Blum, Lydia Joosepit.	4. IX 36.	„	„ Herne t. 38.
Jaks, Valter ja Tõnison, Ellen	2. VIII 36.	„	Tallinnas, Koidu t. 78. Pärnus, Karja t. 1.
Mäetamm, August-Arnold ja abik. Elviine-Marie	2. VII 36.	„	Porkuni vallas.
Lukašev, Anastasia ja abik. Prokofi	21. IX 36.	R. T. lisa nr. 83 6 X 36.	Tallinnas, Marta t 5—5.
Kampus, Vladimir ja abik. Marie Jüri t.	12. IX 36.	„	—
Turp, August ja Abik. Amalie	20 VIII 26.	„	Tartus, Tähtvere t. 6—1. Avinurme vallas.
Studenmeister, Osvald ja abik. Helmi, sünd. Kõrvas	1. X 36.	R. T. lisa nr. 86 16. X 36.	Tallinnas, Magasini 11—3
Reineberg, Friedrich-Eduard ja abik. Alma	7. IX 36.	„	Virumaal, Vao vallas.
Tamur, Juhan ja abik. Linda	7. X 36.	R. T. lisa nr. 90 30. X 36.	Narvas, Joala t. 4.
Grünberg, Kiira-Tamara-Emilie ja Arnholds, Nikolai	17. X 36.	R. T. lisa nr. 93 6. XI 36.	Tallinnas, Imanta t. 4.
Männik, Nikolai-Alfred ja Kruus, Vilhelmine	20. X 36.	„	„ Liivalaia 14—3.
Meärmann, Eduard ja abik. Alma-Helene	15. X 36.	„	„ Soo t. 6—2
Zätkko, Johan ja Palgi, Elfriede Peetri t.	6. X 36.	„	„ U. Tatari 12—5.
Pakler, Karl ja abik. Linda Juliuse t.	17. VII 36.	„	Võrumaal, Mooste vallas.
Trepp, Ilse ja Paaland, Jakob	10. X 36.	R. T. lisa nr. 95 13. XI 36.	Tartumaal, Ahja vallas.
Sinimäe, Jakob Jakobi p. ja Ismailov, Hildegard	12. X 36.	„	Vaivara vallas.
Rast, Georg Jakobi p. ja abik. Liidia Jaani t.	14. X 36.	„	Tallinnas, Niine t. 6.
		„	Traaler „Kari“.
		„	Häädemeeste vallas.
		„	„
		„	„

M. TIGANE

rätsepaäri

Suur Karja tänav nr. 4, krt. 6

Tellimiste vastuvõtmine igasuguste mees-
riiete alal. Suurim valik parimaid inglise ja
kodumaa riideid tellimiste jaoks

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Miinimum-metsaveoprahid 1937. a. kohta teostatud.

Eesti Laevaomanike Ühingule tuli Daanist rahvusvaheliselt laevaomanike koonduselt teade, et miinimum-metsaveohinnad 1937. aastaks on jõusse astunud, kuna kõigi asjaosaliste riikide laevaomanikelt on saadud sellekohased kohustused. Ka Eesti laevaomanikud võtavad üksmeelselt osa rahvusvahelisest kokkuleppest.

Võrreldes 1936. a. on Eestis vedude prahte tõstetud saetud metsamaterjaalidelt 2/6 per stand., propsid Tallinnast 1/6 ja Pärnust 1/— per süld. Vastavalt on tõusnud ka prahid Soomest, Rootsist, Venest, Lätist ja Danzigist, kust vedudel on samuti määratud miinimum-prahid.

Prahtide tõstmine on tingitud laeva kulude tõusust ja sellest, et senised prahid olid liiga madalad ja viimastel kuudel makseti tihti üle miinimum-prahtide. Uued prahinormid on näha Kaubandus-tööstuskoja laevasõidu sektsioonis.

1937. a. äritunnistuste väljaandmine algab 1. detsembril.

Juhime siinkohal ettevõtete pidajate tähelepanu sellele, et 1937. a. äritunnistuste väljaandmine linnakassast algab 1. detsembril. Soovitame sekeldustest ja ajaviitmisest hoidumiseks äritunnistused lunastada juba aegsasti, kuna vanaaasta lõupäevil tekivad linnakassas suured sabad.

Kaubandusliku kutsehariduse seaduse eelnõu.

Äriringkondadest pööratakse sageli Kaubandus-tööstuskoja poole järelepärimistega kau-

bandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu asjus, mis koja poolt esitati juba 1935. a. haridus-sotsiaalministeeriumile. Kojale järelepärimistele seaduseelnõu saatuse kohta teatati, et eelnõu polevat veel käiku saanud ja et see minevat lahku haridusministeeriumi eelnõust. Milles need lahkumineku seisavad, pole kojale veel teada, küll aga on haridusministeeriumi poolt lubatud anda ministeeriumi eelnõu kojale seisukohavõtmiseks. Praegu on päevakorral haridusministeeriumi poolt koostatud kutsehariduslike õppeasutuste seadus, ja enne, kui see pole maksma pandud, ei saavat käiku ka kaubandusliku kutsehariduse seaduse eelnõu.

Siseministri määruse tähtaega võrkeelsete etikettide kohta palufakse pikendada.

Kaubandus-tööstuskoda pöördus märgukirjaga majandusministeeriumi poole, paludes kaasa aidata siseministri määruse (RT 107 — 1935. a.) pikendamiseks, mille kohaselt 1. jaan. 1937. a. lõpeb tähtaeg võrkeelsete kaubaetikettide, pakendite jne. tarvitamiseks.

Kojal olevail andmeil on paljudel ettevõtetel, — keemia-laboratooriumidel ja tööstustel — tagavaraks veel hulk võrkeelseid etikette ja pakendeid, pealeselle valmiskaupa ladus ja müügil engrossistide juures. Sääraste etikettide ja pakendite koguväärtus, mida ju valmistatakse aastate peale ette, ulatub mitmekümnetuhande kroonini. Seepärast oleks mainitud määruse tähtaja pikendamine ettevõtetele väga olulise tähtsusega.



Uus saksakeelne
entsüklopeedia

Der neue Brockhaus

4 köites ja lisakõitena atlas.

Etteellimise hind Kr. 11.25 köide, atlas Kr. 20.25. Entsüklopeediat võib tellida ka ilma atlasefa. Soodsad osamaksutingimused. Nõudke proovivihke ja prospekte maksuta.

Tellimisi võtavad vasu ja lähemaid teateid annavad

KLUGE JA STROHM

Pikk 9. Tel. 429-46

TALLINN

F. WASSERMANN

Pikk 7. Tel. 433-48

Soome metsaeksportiõõride kokkulepe NSVL-ga.

Soome propsieksportõõridel oli Helsingis 21. okt. koosolek, kus kiideti heaks Moskvas Eksportlessiga sõlmitud kokkulepe eksportpropsiide koguse ja hinna kohta 1937. a. Koosolekul oli eksportõõre üle riigi suurel arvul. Ajalohete teadete järgi otsustati Soome-NSVL-u kokkuleppega propsieksporti kohta vähendada eksporti sel alal 20% 1935. a. eksportitud kogusest. Soome kontingent 1937. a. kujuneb seega 320.000 inglise kantjala suuruseks.

Kokkuleppe teostamise valvamiseks valiti Soome poolt 8-liikmeline komisjon. Lepingu-pooltel on lähemal ajal uus nõupidamine Leninigradis.

Õunte eksport Leedust.

Pärast kauband.-kokkuleppe sõlmimist Saksaga avanes taas võimalus eksportida õunu Saksas. Senini saadeti Leedust Saksas 100 vagunit õunu ja kavatsetakse veel eksportida umbes 50 vagunit. Turgu õuntele leiduvat ka teistes riikides. Pienocentras on saatnud õuna-

proove Šveitsi, Inglisse, Daani ja Rootsi, kus kõikjal jäädi leedu õuntega rahule. Eriti heas arvamises neist olevat šveitslased, kes saatsid kohe tellimise.

Kaseiinivalmistamine Leedus.

Praegu valmistatakse Leedus kaseiini ainult mõne meierei juures, kuid tulevast aastast alates tahetakse selle toodangut laiendada tunduvalt. Selleks tarvitatakse kooritud piima. Praegu valmistatakse kaseiini Klaipeda vineerivabriku jaoks ja ekspordiks, peamiselt Austriasse.

Tähelepanuvääriv leiutus valgustuslampide alal.

Uus ülikõrgsurve elavhõbeauru-lamp HP 300.

Viimaste aastate jooksul on Philips tehaste laboratooriumides tehtud rida põhjapanevaid leiutusi ülikõrgsurvega lampide alal ja on välja arendatud sootu uus valgusallikas, ülikõrgsurve elavhõbeauru-lamp HP 300, valgusvool 3000 luumenit, voolu tarvitus ühes lisaseadeldisega ainult 90 vatti (harilik hõõglamp 200 vatti 2960 luumenit) — seega erakordselt suur kokkuvõtte voolukulus.

On välja arvatud, et juba juhul, kui kilovati hind oleks 5,6 senti, oleksid kõik tekkivad uued materjaali kulud kaetud ja 5,6 sendist kallima kilovati juures on ülikõrgsurve elavhõbelampide tarvitamine juba vastavalt kasulik.

Uus Philips PHILORA HP 300 elavhõbelamp omab tavalisele hõõglambile vastava kuju, hõõgniidi asemel on siin valgusallikaks erilise printsiibi järgi ehitatud väike kvartistoruke.

HP 300 elavhõbelambil on eluiga harilikult hõõglambi + —800 põlemistunni asemel garanteeritud + —2000 põlemistundi. Peab märkima, et valgusevärving uuel lambil elavhõbeda gaasi suure surve all on sinakasvalge ja lähedane päikesevalgusele. Et elavhõbelampe päevavalgusele veelgi lähendada, selleks kasutatakse harilikke hõõglampe, mis asetatakse ühte armatuuri elavhõbelampidega. See n.-n. segavalgus on leidnud erakordselt suurt tarvitamist kogu Lääne-Euroopas niihästi välis- kui ka sisevalgustamisel.

Suurem valgustusvõime, päevavalgusele lähedane valgusevärving ja lõpuks suur kokkuvõtte voolukulus on küllalt suured põhjused, et nendele lampidele ennustada erakordset tulevikku. Lilled, kangaste, nahakaupade, väärtmetallide

ja ehteasjade värving vaateakendel pääseb tunduvalt rohkem esile ja vaateakende üld efekt on suurem, kuna uue valguse tõttu vaateaken on eraldatud teistest valgustustest. Tallinnas on elavhõbelambid leidnud kasutamist raekoja ja

Balti jaama valgustamisel, kuid need pole üli kõrgsurve elavhõbelambid ega oma küllaldaselt punaseid kiiri, missugune defekt uute Philips HP 300 lampide juures on tunduvalt parandatud.

«KAUBANDUS - TÖÖSTUSKOJA TEATAJA»

ABONENTE,

kes pole tellimisraha 1936. a. eest veel tasunud, palutakse seda teha võimalikult lähemal ajal.

Tellimisraha võtavad vastu ka kõik vabariigi postiasutused.

TALITUS.

Toiduainete turg.

London

Bacon, kaal 112 Ingl. naela 27. XI 36. a.	
Iiri	sh. 83/- — 91/-
Daani	” 90/-
Hollandi	” 86/-
Eesti	” 83/-
Rootsi	” 86/-
Poola	” 83/-
Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg	
Northern Manitoba	sh. 41/7 ¹ / ₂
Rosario Santa Fe	sh. —
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg	
Good Canadian	sh. 18/3
Odrad, kaal—112 Ingl. naela = 50 kg sh. 6/6	
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg sh. 7/9 — 8/-	
Linad, cif per tn.	
Livonian, Basis Risten	£ 69/-
Tows Soviet	” 69/-

Või, 27. XI 36. a.

Eesti	sh. 103/- — 105/-
Läti	” 103/- — 105/-
Soome	” 111/- — 114/-
Rootsi	” 112 ¹ / ₂ — 114/-
Daani	” 120/- — 123/-
Uus Meremaa, finest	” 111/-
” ” first	” 108/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba I, cif 100 kg eest term. Hfl.	4.71
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. ”	

Rukis 1000 kg. eest

La Plata, Hamburgis.	sh. 126/-
” ” Amsterdamsis.	” 124/-

Suhkur, cwt. (50 kg.) 17. XI

toores	sh.
Belgia	" 5/4 ¹ / ₂
Tšehhi	" 5/4 ¹ / ₂
Poola	" 5/1 ¹ / ₂
Hollandi	" 5/9
Riis, Burmah II 50 kg. eest	Rmk. 10.50

Või, Berliinis, 17. XI 36. a.

Deutsche Markenbutter	Rmk. 130.—
Feine Molkereibutter	" 127.—
Molkereibutter	" 123.—
Landbutter	" 118.—
Kochbutter	" 110.—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	14. XI	16. XI	17. XI	18. XI	19. XI	20. XI	21. XI	23. XI	24. XI	26. XI	27. XI
Frank	105.15	105.13	105.13	105.13	105.13	105.13	105.15	105.13	105.13	105.13	105.16
Dollar	4.8881	4.8906	4.8856	4.8881	4.8918	4.8906	4.8906	4.8931	4.8943	4.8981	4.8968
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40
Norra kroon	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900	19.900
Saksa mark	12.130	12.145	12.145	12.145	12.147	12.155	12.155	12.155	12.170	12.177	12.170
Soome mark	226.81	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68	226.68
Floriin	9.05	9.05	9.0450	9.04	9.0425	9.0425	9.0375	9.0375	9.0325	9.0275	9.0250
Liira	92.78	92.84	92.81	92.84	92.84	92.93	92.90	92.93	93.03	93.03	93.03
Helveetsia fr.	21.247	21.267	21.252	21.260	21.267	21.277	21.277	21.285	21.297	21.312	21.315
Tšehhosl. kr.	138.—	138.25	138.18	138.12	138.18	138.18	138.18	138.25	138.43	138.43	138.37
Belga	28.885	28.925	28.895	28.907	28.925	28.925	28.925	28.925	28.955	28.962	28.972
Peseeta	44.550	44.500	44.50	44.500	44.500	44.500	44.500	44.500	44.650	44.750	44.750
Šilling	26.06	26.06	26.06	26.06	26.06	26.06	26.06	26.12	26.12	26.15	26.15
Slott	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93	25.93
Pengo	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	26.75
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74	24.74
Höbe p/unts	21 ⁵ / ₁₆	21 ¹ / ₁₆	21 ³ / ₄	21 ¹ / ₈	21	21	21 ³ / ₁₆	21 ¹ / ₈	20 ¹⁵ / ₁₆	21	21
Kuld p/unts	142 sh. 4 ¹ / ₂ d.	142 sh. 3 ¹ / ₂ d.	142 sh. 4 d.	142 sh. 3 d.	142 sh. 2 ¹ / ₂ d.	142 sh. 2 d.	142 sh. 2 d.	142 sh. 2 d.	141 sh. 10 ¹ / ₂ d.	141 sh. 11 ¹ / ₂ d.	141 sh. 11 ¹ / ₂ d.
Plaat. p/unts											

	B E R L I I N										
	14. XI	16. XI	17. XI	19. XI	20. XI	21. XI	23. XI	24. XI	25. XI	26. XI	27. XI
Naelsterling	12.165	12.175	12.165	12.18	12.185	12.185	12.185	12.21	12.19	12.20	12.20
Frank	11.57	11.58	11.57	11.58	11.585	11.585	11.585	11.61	11.59	11.60	11.60
Dollar	2.489	2.489	2.489	2.49	2.49	2.49	2.49	2.490	2.490	2.490	2.490
Rootsi kroon	62.70	62.75	62.71	62.77	62.79	62.79	62.79	62.92	62.83	62.88	62.88
Daani kroon	54.31	54.35	54.31	54.37	54.38	54.38	54.38	54.50	54.42	54.46	54.46
Norra kroon	61.12	61.17	61.13	61.19	61.21	61.21	61.21	61.34	61.25	61.30	61.30
Soome mark	5.37	5.375	5.37	5.375	5.375	5.375	5.375	5.39	5.38	5.385	5.385
Floriin	134.30	134.47	134.40	134.60	134.70	134.77	134.79	135.10	134.95	135.09	135.18
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	57.22	57.25	57.22	57.25	57.25	57.24	57.23	57.22	57.24	57.23	57.21
Belga	42.14	42.13	42.12	42.10	42.11	42.11	42.11	42.11	42.09	42.11	42.11
Latt	48.25	48.28	48.24	48.29	48.29	48.29	48.29	48.40	48.34	48.34	48.34
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
J. Puhk ja Pojad suurveski saadused.		„Eesti parem“	100 kg 44.—
		„Granular“	” 40.—
		Poolšõre	” 44.—
Nisupütl (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):		Sõre	” 45.—
„Sampo“	100 kg. 24.—	Manna	” 45.—
„Kungla“	” 32.—	Rukkijahu	100kg. 15—15.50
„Kalev“	” 35.—	Rukkipütl	” 22.50
		Kaerahelbed	” 31.00

	Kroonid.		
A/S. Rotermanni teh.		Kivisüsi, sepa, Yorkshire,	
Jahud: rukki 100 kg.	15.—	2 korda pestud, fr. Tallinn	1000 kg. 28.—
" " püül "	20.00—21.—	Kivisüsi, auru, Newcastle "	" 26.50
" nisu, pehme — sõre "	22.00—45.—	Seemned: ristikheina, punane,	
Nisu, "	23.00—25.—	hiline 100 kg.	130.00—140.00
Rukis "	14 — 14 ^{1/4}	timuti "	35.00—50.00
Kaerad, toidu "	12 — 13 ^{1/2}	Koks, kütte "	—
Odrad, õlle "	—	" gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg. 50.—
" toidu "	15.00—18.00	Kütteturvas (riigi turbatööst.)	" 9.—
Herned, toidu, rohelised "	23.——25.—	Põlevkivi, fr. ladu Tall., netto	" 8.—
Riis, Burma II "	44.50—45.50	Kütteõli 100 kg.	4.60 (v. 5.—)
Kartulid, piirituse "	—	Raskeõli "	7.25 (v. 5.—)
" vabriku "	—	Estobituumen A. B. C (gudrong)	100 kg.
" söögi "	—	tünnid br.	" 8.75
Kartulitärklis „Supérieur“ "	23.—	" D. E. (pigi) " " "	" 8.75
Siirup, kartuli, 42% "	24.00—26.—	Katuselakk, " " "	" 9.25
Glükoos "	24.—	Fenolaat, tünnides, netto "	" 4.75 (v. 5.—)
Margariin, kodumaa "	70.00—80.—	Karbolineum „Estokarbolineum“	
Kakao, Hollandi 1 kg.	1.80—2.40	A. B, netto "	9.75—10.75
" Eesti "	1.00—2.30	"Estokarbolineum“ C, netto "	" 7.75 (v. 8.—)
Kohv, Rio, Santos jne. "	4.35—5.—	Raualakk, tünnides, netto "	" 16.75 (v. 8.—)
" Kesk-Ameerika sordid "	6.50—7.50	Imbutusõli A, netto, tünnides "	" —
Tee, laht. oransh Pekoe, Tseilon "	5.50—6.—	" C "	5.25 (v. 5.—)
Tee, laht., oransh Pekoe, Java "	5.00—5.50	Tolmuõli 100kg.	5.— (v. 5.—)
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg.	42.50—42.75	Asfaltmastiks "	5.25
" " Poola "	41.50—41.75	" emulsioon "	9.25
" " Vene "	41.50—41.75	Viljapuu-karbolineum, netto ltr.	0.30
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun "	—	Autobensiin "	0.26
Irboska ja Narva "	2.50	Diiselmootornafta 1kg.	0.10
" lahtine, Saksa, fr. Tallinn "	2.50	Mootorpetrooleum, fr. iga sihtj. "	0.11
" " vene "	2.30	" -nafta "	0.10
" " hispaania meresool "	2.00—2.10	Raud, sordi 100 kg.	14.50.—15.00
Heeringad,		" latt "	14.50—15.00
Šoti „Matties“, I sort, tünn	48.—49 —	" vits "	18.50—19.00
sama koormaviisi "	—	" plekk "	21.00—30.—
Šoti „Matfulls“ I sort "	52.—53.—	" plekk, tsingitud "	32.00—36.—
" „Matfulls“ II s. "	51.00—52.00	" talad "	14.50.—15.—
A-s. Kalandus "	40.—	Teras, talla, ree "	18.50
" „Matties“ "	42.—	" vedru "	23.00—25.—
" „Matfulls“ "	44.—	" valu "	80.00—90.—
Liha, sea, I sort 1 kg.	00.73—00.75	Inglitina "	470.—500.—
Liha, looma, I sort "	00.28—00.45	Seatina "	48.—52.—
Õlikoogid, linaseemne 100 kg.	13.50	Vaskplekk, punane "	145.—190.—
Sojatangud "	14.75	" valge "	130.—170.—
Nisukliid "	9.50	Tsinkplekk "	65.—75.—
Puuvillane riie, Bjas, netto . . . mtr.	0.49.5—0.62.5	Masinaõli, "	18 ^{1/2} —21.—
" " Mitkal "	0.36.5—0.47.5	" poola "	18 ^{1/2} —21.—
		" ameerika "	18 ^{1/2} —21.—
		Mootoriõli, ameerika "	35.00—60.—
		Autoõli, ameerika ja daani "	42.00—105.—
Linahindade noteerimise komisjon noteeris 20. XI 1936. a. järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):		O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi kütteõli, tsistern. fr. Tallinn	1000 kg. 45.00—50.—
Tendants: kindel.	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis	
Lina, ristna R	116	115	Linaseemneõli 100 "
hoffsdreiband HD	107	106	Värnits "
dreiband D	98	97	Tsilindriõli, Ameerika "
ordinäärdreiband OD	89	88	Nafta, Vene "
liivi ordinäärdreiband LOD	80	79	" Ameerika "
takupraak H	71	70	" Poola "
			Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid "
			" Ameerika " "
			Bensiin, Eesti, riigi põlevkivitööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. l.
			O/Ü. Eesti Kiviõli bensin „Estolin“, tsistern. fr. Tall., ühes teedemaks. "
			Bensiin, I s. välisbensin 100 kg.
			Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. h/1
			Pesusooda, kodumaa 100 kg.
			Seebikivi "

	Kroonid
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	6.—
„ tsinkvalge, välism.	0.42—0.44
„ tinavalge,	0.80—0.82
„ ooker, „	0.16—0.29
Väetisained: Superfosfaat 100 kg	4.65—5.05
Superfosfaat 22—23%	4.15
Kaalisool	10.55
Lubisalpeeter	13.75
Lubjaammonsalpeeter	16.—
Väävelhapu ammoniaak 30%	14.—
Fosforiit, eesti 25—27%	3.15
Nitrofoska	21.15
Paber, rotatsiooni 100 kg.	23.20
Tsement,	
Portland, Kunda, pütt 170 kg fr. Rakvere	6.45
paberkottides	5.95
Kriit, toores 100 kg.	4.15—4.40
„ pestud	4.15—4.40
Kivitorv	14.00—24.00
„ Riigi põlevkivitööst.	9.25
Puutõrv	15.00—16.00
Lubi	2.55—3.—
Kips, jahvatatud „ „	15.—
„ krohvimise fr. Tallinn „	32.00
Silikaat, I s., fr. vabrik	37.00
Tulitikud, originaalkast . . (5000 toosi)	126.—
Tallanahk, eesti nahast 1 kg.	2.30—2.60
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.40—2.60
Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.	
Palgid: kuusk ja mänd thm. kr.	15.00—16.—
Pakud, kuuse 7.50 männi kase thm. „	17.00—26.—
„ lepp, I sort	32.—
„ II sort	20.—
„ haab I	35.—
„ II „	25.—
Prussid	29.—
„ kuusk u/s	32.50
„ IV sort.	28.—
„ mänd u/s	33.50
„ IV s	29.—
Kastilauad	45.00—47.00
Krohviliistud	25.00—31.00
Paberipuu r.-m.	6 50
Toepuu	5.—
Tendents kindel.	
Lamba vill 15. VIII 36. a.	
„ I sort 1 kg Kr.	3.55
„ II „	2.80
„ III „	2.05
Puuvill, Liverpooli börs.	
American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 6.70, nov. 6.58, det. 6.53, jaan 6.53, märts 6.52, mai 6.50, juuli 6.16.	
Kartulid — Tendents: kindel.	
Sõõgikartul — Virurannas Kr. 1.80—2.00	
„ Läänerannas „ 2.10—2.50	
Seemnekartul „ 3.60—5.25 vasta-	
vält tunnustamise klassile ja valikule	
Tööstuskartul „ 1.60—2.50	
Või. — Tendents: kindel	
I s. 1 kg kr. 1.45	
Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 20. XI 1936. a.	
Peekonsigade tapakaalud:	
I sort II sort III sort IV sort	
60—72 kg } 0.82 0.77 71 Siset.	
55,5—59 „ } 0.77 0.73 67 hinnad	
72,5—75 „ } 0.73 0.69 66	
50—54,5 „ } 0.73 0.69 66	
75,5—80 „ }	

Kanamunad. Tendents: siseturumunadel langev, eksportmunadel kindel.

Kanamunade hinna noteerimise komisjon noteeris 20. XI 1936. a. järgmised kanamunade hinnad: 1 kg eksportmune, hind franko kogumispunkt 1.20, koos juuremaksuga hinnad franko kogumispunkt Kr. kg. mis vastab:

50 gr. raskuste munade juures Kr. 0.60 kümme	
55 „ „ „ „ „ 0.66	
60 „ „ „ „ „ 0.72	
1 kg siseturumune Kr. —, mis vastab:	
40—50 gr. raskuste munade juures Kr. 0.50 kümme	
üle 50 „ „ „ „ „ 0.60	

Piim Noteerimise komisjon noteeris 22. XI 1936. a. talupidajate poolt müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	12	s. ltr.
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	11	„ „
II valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	11	„ „
I valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	9—10	„ „

Juust 16. XI 1936. a.

Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn Sveitsi juustu eest	
sort 12 A 115 senti kg. Sveitsi	125.—
„ 11 A 110 „ „ Hollandi	100.—
„ 12 B 107 „ „ Backstein	100.—
„ 11 B 103 „ „ Konserv	130.—
Tendents: kindlam.	

Aiasaadused. Aiasaaduste hindade noteerimise komisjoni koosolekul 1936. a. noteeriti:

Sibulad, ekspordikõlvulised, fr. kogumisp.	s. kg.
Tendents: vaikne.	
Sigurid, „ „ „ 14—15 s. kg.	
Tendents: kindel.	
Õunad, „ „ Tallinn, 36—38 s. kg.	
Tendents: kindel.	
Jõhvikad, ekspordikõlvulised, fr. kogumispunkt, pakkimiskuludeta	17—18 s. kg.
Tendents: elav.	

Lina Prahid.

Tallinn — Stettin 1000 kg. sh	26/—
„ — Gent „ „	27/6
„ — Dundee „ „	30/—

Puumaterjalid. Standard

Tallinn— London „ sh	32/6 nt.
„ — Hull „ „	37/6 gr.
„ — Southampton „ „	
„ — Manchester „ „	41/6
„ — Grangemouth „ „	29/—
„ — Belfast „ „	42/6
„ — Dundee „ „	31/—
„ — Antwerpen „ „	33/6
„ — Gent „ „	33/6
„ — Rotterdam „ „	33/—
„ — Amsterdam „ „	37/—

Segakaup.

Tallinn — Stettin 1000 kg rmk.	18.00—30.—
„ — London 1016 kg sh.	17.00—40.—
„ — Stokholm 1000 kg rkr.	11.00—30.—
„ — Stettin, või, tünn rmk.	1.50
„ — London „ „ sh.	2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 30. X 1936. a.

Tallinna fondibörsi kursisedel.

Väärtpaberid	Nomin.-väärt	Vimane divid.	Teatud	Ostjad	Müüjad
Kroonides					
1927. a. 7 ⁰ / ₁₀ E. v. välislaen (dollarites) \$	1000	—	—	3600	3700
1927. a. 7% välislaen £	100	—	—	1750	1800
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀	100	—	—	66	68
Majandusmin. rahandusosakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀	100	—	—	57	—
" E. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀	100	—	—	60	—
" F. (9 a.) 2.66 ⁰ / ₁₀	100	—	—	52	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6%	1000	—	—	1000	—
võlak. (20 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4 ¹ / ₂ %	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4%	5000	—	—	5000	—
Asunduskapit 4% võlakirj.	100	—	—	90	—
6 ⁰ / ₁₀ E. Hüpot. Panga pantl.	100	—	—	90	91
5% Eesti Maakrediitseltsi pantlehed	100	—	96	96	97
5% Tall. Immoobilpanga pantlehed rbl.	100	—	—	3.—	3.25
4 ¹ / ₂ % E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—
4 ¹ / ₂ % " " " (8 s.) 5a	100	—	—	100	—
4 ¹ / ₂ % " " " (9 s.)	100	—	—	100	—
Aktsiad:					
Eesti Panga aktsiad	50	8%	—	63	66
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	3%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s	50	3%	—	—	—
Balti Puuvilla Ketr. ja Kud. Vabr. A/S.	50	3%	—	—	—
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“	50	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	6%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s	50	—	—	—	—
„Hansa“ kinnit. a/s	50	16%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	—	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisvarade kasut. o/ü.	50	—	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/ü.	50	6%	—	—	—
Narva Kirjastusühisus	50	—	—	—	—
Piirituse puhastamise vabrikute o/üh.	500	3%	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindlustuse a/s	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s	50	4%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s	50	8%	—	—	—
Saku Õlletehas a/s	50	—	—	—	—
C. Siegel a/s	50	6%	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute Üh.	50	—	—	—	—
Türi Paberi- ja Puupapivabrik a/s	50	—	—	—	—
Ühiselu“ a/s	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufakt. o/ü.	5000	1 ⁰ / ₁₀ %	—	—	—

		23 XI 1936	24. XI 1936	25. XI 1936	26. XI 1936	27. XI 1936	28. XI 1936
New York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.69	3.68	3.68	3.68	3.68	3.68
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
Berliin (clearing) 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
Köpenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	17.17	17.16	17.17	17.17	17.17	17.17
Amsterd. 100 flooriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	199.80	199.85	199.95	200.00	200.05	200.15
Riia (clearing) 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	73.—	73.—	73.—	73.—	73.—	73.—
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	84.90	84.80	84.80	84.80	84.75	84.75
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	62.45	62.40	62.35	62.35	62.35	62.35
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.40	19.40	19.40	19.40	19.40	19.40
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	13.06	13.05	13.04	13.04	13.04	13.04
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.90	68.75	68.75	68.75	68.70	68.70
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	70.60	70.45	70.45	70.45	70.40	70.40
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	62.25	62.25	62.25	62.25	62.25	62.25
Kannas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	62.25	62.25	62.25	62.25	62.25	62.25
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	69.25	69.25	69.25	69.25	69.25	69.25
Madrid	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—

JULIUS KULL

Rätsepaäri

S. Karja 6-3.

Telef. 468-87

TALLINN

Inglise ülkonna-
ja mantliriideteladu.

Naisteüliriiete-rätsepmeister

Marie Salm

Tallinn, Lembitu 14-2

Telef. 470-04

Tellimiste vastuvõtt daami-
delt viimaste uudiste peale,
oma ja tellija materjalist

Töö eest täielik garantii

Rätsep

E. PÄRNIK

Põhja pst. 9.
Telef. 458-95.

Võtan vastu igasuguseid esimese klassi
meesterahva rätsepatöid. Tellimised täidan
kiirelt, maitserikkalt ja mõõdukate hindadega.

Teeme teatavaks lõp.
kohviku külastajaile, et

kohvik FEISCHNER'i

Harju 48

telefonid nüüd on:

Tellimised **445-00**

Šveitser **479-00**

Kõnekapp **436-58**